

ИЗВЕШТАЈ 2014

ЗА КОРПОРАТИВНА
ОПШТЕСТВЕНА ОДГОВОРНОСТ
И ОДРЖЛИВ РАЗВОЈ

(Ревидиран од независна ревизорска куќа)

TITAN
CEMENTARNICA USJE

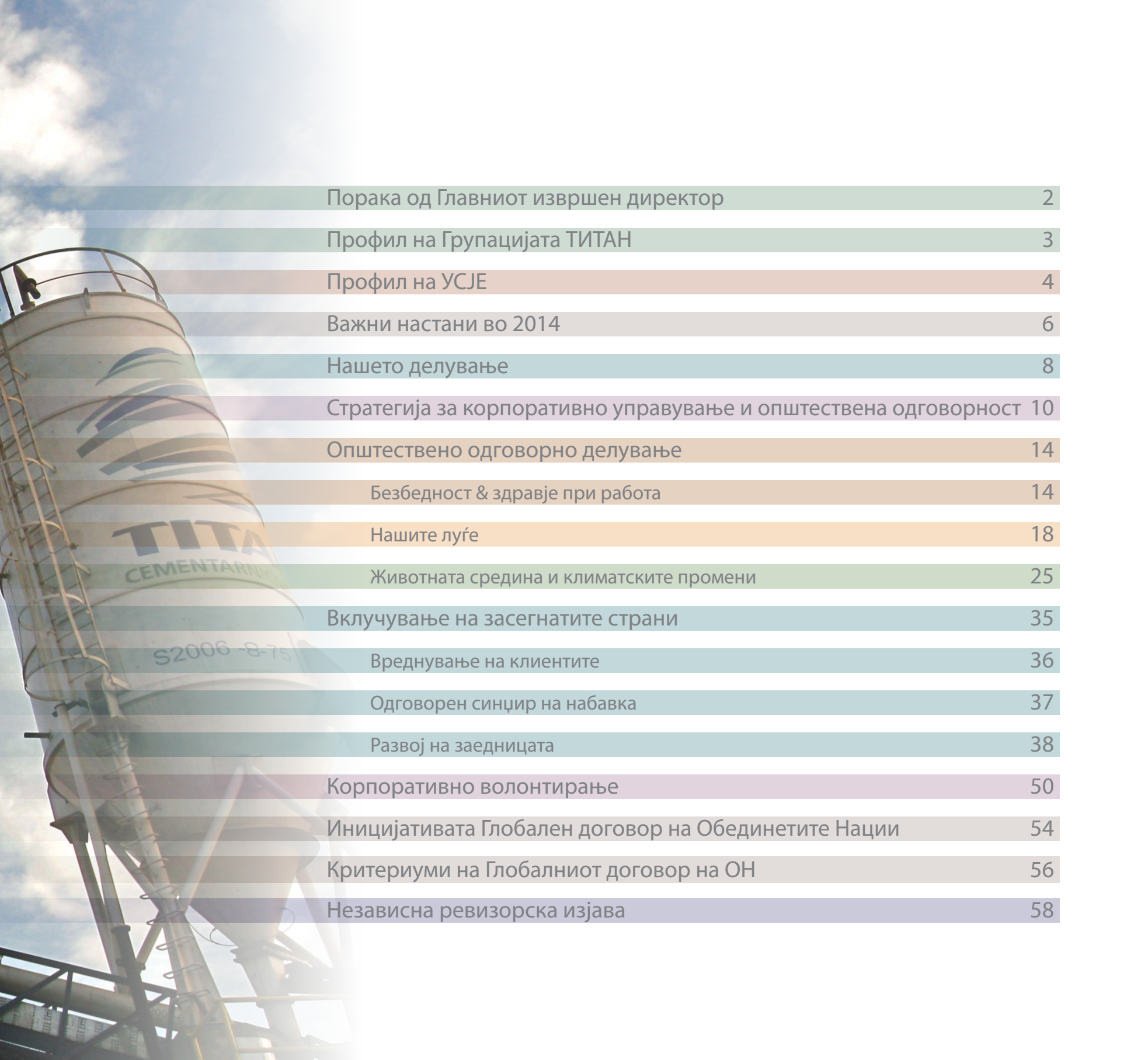
ОДГОВОРНОСТ - ПАРТНЕРСТВО - РАЗВОЈ
ЗАЕДНО ЗА ПОДОБРА ИДНИНА!

TITAN
CEMENTARNICA USJE

Порака од Главниот извршен директор	2
Профил на Групацијата ТИТАН	3
Профил на УСЈЕ	4
Важни настани во 2014	6
Нашето делување	8
Стратегија за корпоративно управување и општествена одговорност	10
Општествено одговорно делување	14
Безбедност & здравје при работа	14
Нашите луѓе	18
Животната средина и климатските промени	25
Вклучување на засегнатите страни	35
Вреднување на клиентите	36
Одговорен синџир на набавка	37
Развој на заедницата	38
Корпоративно волонтирање	50
Иницијативата Глобален договор на Обединетите Нации	54
Критериуми на Глобалниот договор на ОН	56
Независна ревизорска изјава	58

Порака од Главниот извршен директор

Ценети партнери, драги пријатели,

Ви го претставуваме нашиот 5-ти Извештај за корпоративна општествена одговорност и одржлив развој, кој е прв наш извештај на напредно ниво според критериумите на Глобалниот договор на Обединетите нации ревидиран од независна ревизорска куќа. Овој извештај е од исклучително значење за сите нас во УСЈЕ затоа што на најдобар начин го отсликува нашето заедничко создавање вредности. Велам заеднички, затоа што за нас во УСЈЕ, успехот го надминува остварувањето на деловните цели на компанијата. Тој јасно и транспарентно ја покажува и нашата грижа за вашите интереси, како наши партнери, како и на интересите и приоритетите на заедницата.

Во текот на 2014 година, нашата компанија уште еднаш покажа дека со јасна визија и цел, успехот е достиген и покрај предизвиците со кои се соочуваме во бизнис опкружувањето. Тргувајќи од нашата трајна определба да креираме дополнителна вредност за сите засегнати страни и партнери, 2014 година ја одбележа збогатувањето на нашето производствено портфолио со два нови производи со кои постигнавме двоен ефект – обезбедивме квалитетен материјал за нашите купувачи неопходен за реализација на нивните инвестиции и со тоа паралелно овозможивме ефективна заштеда на водата како есенцијален природен ресурс, со оглед на фактот што новите видови цемент кои ги создадовме го овозможуваат тоа.

На полето на одржливоста, нашето работење покажа напредок во текот на 2014 година. Поголемиот број индикатори поврзани со безбедноста и здравјето на работа продолжија да се подобруваат. Постигнавме значајно намалување во изгубеното време при повреди кај нашите вработени. Мерењето на квалитетот на нашето работење врз основа на податоците за Иницијативата за одржливост на цементот (CSI) покажува дека целиме кон врвни резултати на глобално ниво. Преку директно активно учество на сите наши вработени, дополнително напредуваме кон постигнување на нашата цел за нула повреди на работното место.

Водејќи се од премисата дека луѓето се највредниот капитал на компанијата, продолжуваме да се грижиме и да инвестираме во нашите вработени, во нивната добросостојба, како и во развојот на нивните вештини, знаење и искуство. Исто така би сакале да напоменеме дека настојуваче околу 30% од сите обуки да се од областа на безбедноста и здравјето при работа што за нас е од клучно значење.

И секако, сите ние во УСЈЕ сме особено горди на нашата поддршка на проектите и иницијативите кои ги спроведуваме со локалните институции, а кои се значајни за добросостојбата на нашата заедница.

Во сегментот на заштита на животната средина, најзначајниот беше постигнат со натамошното намалување на емисиите кои се дел од нашиот производствен процес, како и со голем број проекти и ангажман на нашата компанија и вработените во акции кои значат подобрување на животната средина што уште еднаш јасно ја потврди нашата стратешка определба за долгорочен одржлив развој. Во соработка со нашите засегнати страни, поведовме и поддржавме неколку проекти за образование на младите генерации за важноста на енергетската ефикасност и управувањето со отпад, со цел да постигнеме одржлив развој и заштита на климатските промени.

Нашата долгорочна посветеност на инвестиции во образованието на младите се потврдува преку Проектот „Развиваме вештини за полесно вработување“ кој овозможува практична обука на учениците во средните училишта од електро и машинска струка, како и со нашето активно учество во други значајни проекти во оваа сфера.

Со цел повеќе да се зачуваат интересите и очекувањата на сите засегнати страни, во рамките на агендата за одржливост 2020, УСЈЕ утврди неколку клучни цели, како безбедност и здравје на работа, одговор на економска криза, соработка со заедницата, интеграција со европските и меѓународните стандарди, пристап до сировини и животната средина. За да ги земеме предвид сите промени, на секои две до три години ги ажурираме анализите со сите вклучени засегнати страни. Нашата цел е, преку Агендата за одржливост 2020, да го усогласиме нашето работење со потребите и интересите на сите наши засегнати страни.

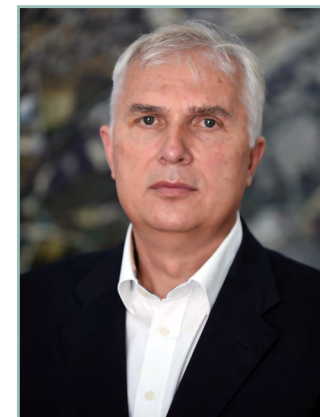
Продолжуваме да го развиваме и прошируваме нашиот бизнис преку заложби за заеднички активности. Денес, повеќе од кога било до сега, се стремиме кон зајакнување на нашата соработка со други бизниси, нашите партнери и засегнати страни во рамките на Глобалниот договор на ОН. Од таа причина, активно сме вклучени во Локалната мрежа на Глобалниот договор во Македонија; активно учествуваме и како општествено одговорна компанија ја претставуваме мрежата во земјата и на меѓународно ниво. Од 2008 година кога УСЈЕ се приклучи кон Глобалниот договор, целосно ги прифативме принципите на Глобалниот договор и создадовме стратешки пристап за нашите заложби за одржливост во целокупното наше работење. Продолживме да го зацврстуваме нашиот однос и вклученоста на сите засегнати страни, слушајќи и одговарајќи на нивните потреби и живеејќи според нашите вредности за почит кон луѓето, општеството и животната средина.

Истовремено, развиваме одредници за нашите амбиции за одржливост за следните пет години. Нашата трајна заложба за економска и социјална одржливост и одржливост на животната средина е суштински елемент на нашиот деловен пристап.

Тоа го постигнавме водејќи се според нашите вредности за почитување на луѓето, општеството и животната средина. Сето тоа го правиме проактивно, надминувајќи го она што се бара од нас: не само што се обидовме да „правиме помалку штета“, но исто така се стремевме кон целта да „правиме повеќе добро“.

Почитувани,

И во годината кога нашата компанија прославува 60 години од своето постоење и развој, сите наши напори и планови остануваат насочени кон исполнување на нашата трајна заложба – задржување и унапредување на лидерската позицијата на пазарот на градежни материјали во земјата. Притоа нашето лидерство не се ограничува само на бизнисот, туку и на делувањето во областите кои носат јасни и трајни придобивки за сите наши партнери и заедницата. Верувам дека ќе се сложите дека за таков вид лидерство и успех вреди, сите ние заеднички да се залагаме со уште поголем ентузијазам, упорност и желба.

Борис Хрисафов
Главен извршен директор

Борис Хрисафов
Главен извршен директор

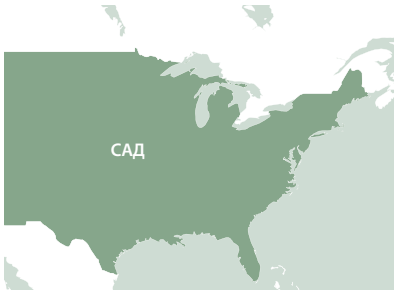
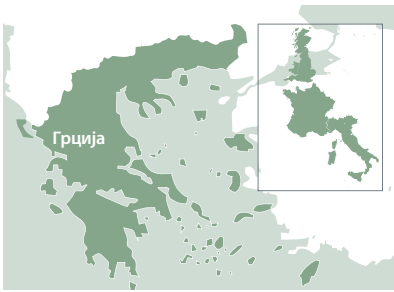

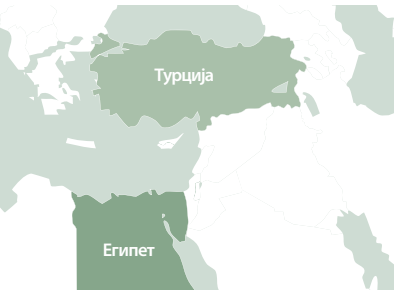

Профил на ГрупацИјата ТИТАН

Повеќе од 5.400 посветени луѓе со меѓународно присуство

ГрупацИјата ТИТАН поседува цементарници во 9 земји, организирани во четири географски региони: САД, Грција и Западна Европа, Југоисточна Европа и Источен Медитеран. Од оваа база продаваме производи во 36 различни земји во светот.

ПРЕГЛЕД ПО РЕГИОНИ

САД	Грција и Западна Европа	Југоисточна Европа	Источен Медитеран
Број на вработени¹	Број на вработени¹	Број на вработени¹	Број на вработени¹
1,867	1,165	1,444	1,025
Основни производи/активности	Основни производи/активности	Основни производи/активности	Основни производи/активности
Цемент Готов бетон Агрегати Лебдечка пепел Градежни блокови	Цемент Готов бетон Агрегати	Цемент Готов бетон Агрегати Управување со отпад и алтернативни горива	Цемент Готов бетон Агрегати
Цементарници	Цементарници	Цементарници	Цементарници
2	3	5	3
Рудници	Рудници	Рудници	Рудници
7	27	13	17
Бетонски бази	Бетонски бази	Бетонски бази	Бетонски бази
88	26	7	5
Погони за бетонски блокови	Погон за дробење	Постројка за обработено индустриско гориво	Погон за дробење
9	1	1	2
Дистрибутивни терминали	Дистрибутивни терминали	Дистрибутивни терминали	Дистрибутивни терминали
15	8	1	1
Погони за обработка на лебдечка пепел	Погон за сув малтер		
9	1		

¹ Број на вработени на 31 декември 2014.

Профил на УСЈЕ

Цементарница УСЈЕ АД Скопје (или УСЈЕ) е основана во 1955 година во близина на селото Усје во југоисточниот дел на градот Скопје. Во 1998 година, УСЈЕ беше преземена од Групацјата ТИТАН. Компанијата има повеќе од 320 директно вработени и над 190 индиректно вработени.

НАШАТА ВОДЕЧКА ЦЕЛ

Групацјата Титан има за цел да расте како мулти регионален, вертикално-интегриран производител на цемент, комбинирајќи го претприемачкиот дух и оперативната совршеност со почитување на луѓето, општеството и животната средина.

НАШИТЕ ВРЕДНОСТИ

Корпоративна општествена одговорност

- Безбедноста на прво место
- Одржлив развој
- Интеракција со засегнатите страни

Постојано подобрување

- Организација која учи
- Подготвеност за промени
- Подготвеност за предизвици

Интегритет

- Етички деловни практики
- Транспарентност
- Отворена комуникација

Вреднување на клиентите

- Предвидување на потребите на клиентите
- Иновативни решенија
- Висок квалитет на производите и услугите

Професионално знаење и вештини (know-how)

- Подобрување на нашата база на знаење
- Компетентност на секоја функција
- Усовршеност во основните компетенции

Испорачување резултати

- Вредност за акционерите
- Јасни цели
- Високи стандарди

ДА ГО ЗГОЛЕМИМЕ ОДРЖЛИВИОТ РАЗВОЈ

ПОСТОЈАНО
ПОДОБРУВАЊЕ

КОНКУРЕНТНОСТ

ГЕОГРАФСКА ДИВЕРЗИФИКАЦИЈА

ВЕРТИКАЛНА ИНТЕГРАЦИЈА

ФОКУС НА ЧОВЕЧКИОТ
КАПИТАЛ И КОО

НАПРАВИ ПОВЕЌЕ ДОБРО
НАПРАВИ ПОМАЛКУ ШТЕТА

НАШАТА СТРАТЕГИЈА

Нашиот **Кодекс на однесување** ги претставува **ОСНОВНИТЕ принципи на работење** на Групацјата вклучувајќи:

1. Усогласеност
2. Човекови права
3. Одржлив развој
4. Животна средина
5. Фер конкуренција
6. Мито и корупција
7. Односи со клиентите и добавувачите
8. Односи со општеството
9. Односи со вработените
10. Комуникација

Во 2012 година новиот ревидиран Кодекс на однесување беше усвоен од страна на Компанијата и проследен до сите вработени. Менаџментот на УСЈЕ е одговорен за целосната доследност и почитувањето на Кодексот на однесување од страна на сите вработени. Со цел уште повеќе да им се доближат принципите од Кодексот на однесување на сите луѓе, а тие да може да ги прифатат како дел од нивните сопствени вредности и однесување, организиравме обуки за сите вработени во текот на декември 2013 и јануари 2014. (За дополнителни информации во врска со Кодексот на однесување, посетете го линкот <http://www.usje.com.mk/Default7a93.html?Lan=MK&mid=112>)

Што произведуваме

Нашите главни производи се цементот, готовиот бетон и агрегатите.

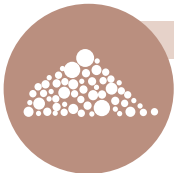
ЦЕМЕНТ

Цементот е врзивен материјал и главна состојка во готовиот бетон. Се прави со мелење на клинкер, гипс и други цементни материјали во фин прашок.

ГОТОВ БЕТОН

Готовиот бетон се добива од цемент, агрегати и вода за да се произведе траен производ. Обично се меша во производните погони според спецификација и потоа се транспортира до градилиштата.

АГРЕГАТИ

Агрегатите се груби материјали какви што се песок, чкал, кршен камен и рециклиран бетон, кои се користат во градежништвото. Тие се главно материјали добиени со ископување и се користат како суровина во цементот и како зајакнувачко средство, на пример, во асфалт и бетон. Тие исто така може да се користат во темели за патишта и железници.

Нашите главни дејности

ИСКОПУВАЊЕ

Во нашите 3 рудници, ископуваме суровини какви што се лапорец, варовник, песок и агрегати.

ПРОИЗВОДСТВО НА ЦЕМЕНТ

Во нашиот погон дробиме, мелеме, загреваме и ладиме суровини за производството на клинкер кој понатаму се обработува за да се произведе цемент.

ПРОИЗВОДСТВО НА ГОТОВ БЕТОН

Во нашата постројка за готов бетон комбинираме цемент, вода и агрегати.

ВИДОВИ ЦЕМЕНТ ШТО ГИ ПРОИЗВЕДУВАМЕ:

- CEM I 42,5 R
- CEM II/A-V 42,5 R
- CEM II/B-M (V-P-L) 42,5 N
- CEM IV/B (V-P) 32,5

Вредност создадена во 2014

Висок квалитет на производите и услугите за клиентите

Стабилно и сигурно долгорочно вработување

Бетонски структури за општеството

Финансиски бенефит за заедницата

→ **За вработените:** 5,8 милиони евра

→ **За капитални трошоци:** 4,6 милиони евра

→ **За локални и меѓународни добавувачи:** 37,0 милиони евра

→ **За трошоци поврзани со животната средина:** 0,975 милиони евра

→ **За даноци кон државните и локалните власти:** 8,6 милиони евра

Нови производи за подобра иднина

Во согласност со нашата определба за континуирано подобрување и поддршка на клиентите, во текот на 2014 УСЈЕ вовеле два нови типа цемент: CEM II/B-M (V-P-L) 42.5N и CEM IV/B (V-P) 32.5R LH/SR. На овој начин на нашите корисници им понудивме материјал кој е прилагоден на нивните потреби.

Со намалената потреба за вода за стандардна конзистенција во новиот цемент тип CEM II/B-M(V-P-L) 42,5N, постигната е подобрена обработливост во тек на вградувањето. Со користење на овој производ ќе се намали потрошувачката на еден од најважните природни ресурси, водата, во градежната индустрија.

Новиот пуцолански цемент CEM IV/B(V-P) 32.5R LH/SR за специјални намени (најчесто брани, пречистителни станици или силоси) е цемент со ниска топлина на хидратација и дополнително подобрена отпорност на агресивно дејство на сулфатни води, со што значително се унапреди трајноста на бетоните произведени од овој тип на цемент.

Паралелно со постоечкиот систем за редуција на шестовалентен хром за време на пакување, УСЈЕ инсталираше нов систем кој овозможува редуција во текот на самиот процес на производство на цемент. Со ова унапредување се подобрува мешањето на редуционото средство и се гарантира ниска содржина на шестовалентен хром во финалниот производ најмалку три месеци по пакувањето. Во согласност со нашата заложба за посветеност кон купувачите, ова подобрување ќе доведе до спречување на алергиските реакции при контакт на корисниците на цемент.

Важни настани во 2014 година

БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЈЕ

Нула фатални и нула сериозни несреќи

91% намалување во бројката на LTI (изгубено време поради повреди) од 2005

83% намалување во LTIFR (Стапка на зачестеност на LTI) од 2005

62% НАМАЛУВАЊЕ во LTISR (Стапка на сериозност на LTI) од 2005

ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Специфичните бруто емисии на CO₂ по тон цементен производ се непроменети во споредба со претходната година

Намалување од 27.9% на просечните специфични емисии на SO₂ по тон произведен клинкер; намалување од 21.4% на специфичните емисии на NOx по тон произведен клинкер; и намалување од 34.3% на просечните специфични емисии на прашина по тон произведен клинкер; сите во споредба со претходната година

Повеќе од 21.700 дрвца, садници и цвеќиња засадени во 2014 година во рудниците од нашата фабрика и во локалната заедница

УСЈЕ беше наградена со Сертификат за општествено одговорна компанија со значаен придонес за заштитата на животната средина од страна на Националното здружение за пакување отпад „Пакомак“.

ВКЛУЧУВАЊЕ НА ЗАСЕГНАТИТЕ СТРАНИ

Нашите вработени, изведувачи, добавувачи и корисници

100% од вработените на нашите изведувачи поминаа обука за безбедност и здравје при работа преку нашиот нов процес за Управување со изведувачи

УСЈЕ обезбедува работа и приходи за локалните компании во износ кој е поголем од **35 милиони евра** на годишно ниво

Повеќе од **180** директни посети на нашите купувачи од страна на повеќе од 35 вработени од УСЈЕ, од раководството и други клучни вработени во насока на идентификување на потребите и загриженостите на нашите купувачи

Над **6.500** часови обука за сите вработени, односно повеќе од **20** часа обука по вработен

Грижа за добросостојбата на нашите вработени

Прво истражување на мислењето на вработените

Ден за комуникација со вработените

Програми за добросостојба на вработените

“ГРАДЕЊЕ КАПАЦИТЕТ ЗА ПРИНЦИПИТЕ НА ГЛОБАЛНИОТ ДОГОВОР НА ОН”

Во скопје, во јули 2014 година, менаџерот за општествена одговорност на Групацијата ТИТАН, Марија Алексиу, одржа обука за Интегрирано известување во согласност со принципите на Глобалниот договор на ОН за 25 делегати за општествена одговорност и други одговорни менаџери и вработени од неколку фабрики од Групацијата.

РАЗВОЈ НА ЗАЕДНИЦАТА

Проект „Развиваме вештини за полесно вработување“ – практична обука од страна на нашите експерти на повеќе од 130 ученици од средните технички училишта

Проект „Партнерство со училиштата“

Поддршка на децата со посебни потреби

Игралишта за деца со посебни потреби во соработка со Министерството за труд и социјална политика

НВО Центар за дневна грижа за деца со посебни потреби во Општина Кисела Вода

Поддршка на Меѓународниот добротворен базар за Училиштето за деца со посебни потреби „Златан Сремец“ – реновирање на 2 училници

Летен камп за деца со оштетен слух

Универзитетски стипендии и стипендии за МБА студии

Повеќе од 3.000 рози донирани и засадени заедно во иницијативата „Македонија – земја на розите“

Проект во соработка со НВО „Од отпад до младинска енергија“

Клучни КОО приоритети за 2014

Развивање на нашите луѓе

Продолжување и ширење на заедничките активности

Промовирање решенија со придобивки за сите, во бизнисот и општеството

ПРИЗНАНИЕ ЗА ОПШТЕСТВЕНА ОДГОВОРНОСТ

УСЈЕ СО НАЦИОНАЛНО КОО ПРИЗНАНИЕ ЗА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Во 2014 година УСЈЕ се здоби со национално признание за општествена одговорност „Намалување на влијанието на бучавата во околината на УСЈЕ“.

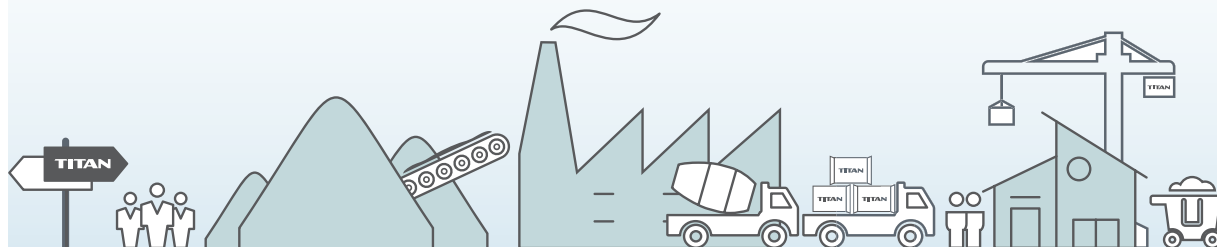
Нашето делување

- 1963 УСЈЕ обезбедува материјал за реконструкција на Скопје по земјотресот
- 1967 УСЈЕ ги инсталира првите електростатски филтри во поранешна Југославија
- 2000/2001 Инсталиран е вреќест филтер и реконструиран е ладилникот за клинкер на печка бр. 3
- 2002/2003 Инсталиран е вреќест филтер на печка бр. 4
- 2004 Инсталиран е систем за независно автоматско 24-часовно мерење на емисиите
- 2004 Сертификација за Системот за квалитет ISO 9001:2000
- 2006 Сертификација за Системот за управување со животната средина ISO 14001:2004
- 2008 УСЈЕ станува членка на Глобалниот договор на ОН во Македонија
- 2009 За првпат во регионот и во Групацијата ТИТАН, УСЈЕ започнува со континуирано јавно објавување на податоците од еколошките мерења
- 2009 УСЈЕ воспоставува Одбор за КОО
- 2010 Воспоставен систем за управување со добавувачите од аспект на безбедност и здравје

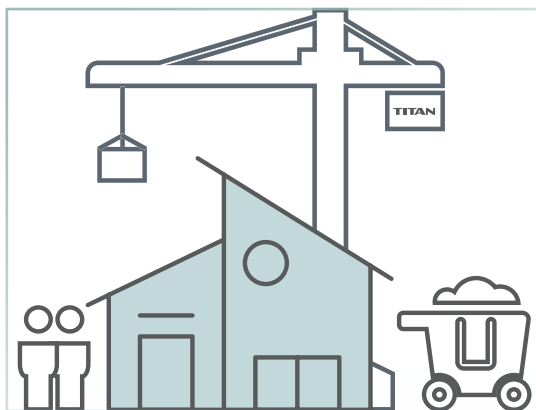
- **1.06 милиони тони** сировини ископани од 3 активни копови
- Речиси **1 милион m²** е вкупната површина на активните копови, од кои само **715.000 m²** се зафатени со активности
- Повеќе од **20.000 m²** од активните копови се ревитализирани во 2014 година со пошумување на локални дрвца и грмушки

- Инвестиции во основни средства: Околу **77 милиони евра** од 1998 година
- Околу **65.000 евра** за програми за развој на заедницата преку донации во 2014 година

- Приближно **200.000** дрвца засадени од страна на УСЈЕ или донирани на трети лица од 1998 година, додека само во 2014 година се засадија приближно **22.000** дрвца
- Приближно **1 милион** евра потрошени за инвестиции во животната средина во 2014

Вкупни годишни емисии

- Прашина 10,8 t/годишно
- NOx 1112,5 t/годишно
- SOx 46,9 t/годишно

- 2010 УСЈЕ го објавува првиот Извештај за КОО и одржлив развој
- 2010 УСЈЕ го организира првиот Форум за вклучување на засегнатите страни
- 2011 Сертификација за Системот за управување со безбедност и здравје при работа OHSAS 18001:2007
- 2010-2011 556 дена без несреќа на работното место
- 2011 УСЈЕ добива А – интегрирана еколошка дозвола (А-ИСКЗ)
- 2011 УСЈЕ добива национална награда за најдобри КОО практики во категоријата Животна средина и три плакети во категориите Инвестирање во заедницата, Односи со вработените и Етичко управување
- 2011 УСЈЕ го организира првиот компаниски Отворен ден
- 2012 Организиравме Ден за комуникација со засегнатите страни за претставување на нашиот Извештај за КОО за 2011 на сите засегнати страни
- 2012 Организиран е првиот Ден за комуникација со вработените на УСЈЕ
- 2013 Прва пречистителна станица за води во земјата

Стратегија за корпоративно управување и општествена одговорност

Нашата стратешка цел е да го минимизираме негативното влијание од нашите активности врз животната средина и заедниците во кои работиме, како и да придонесеме за благосостојбата на вработените, нивните семејства, соседните заедници и општеството во целина.

Нашата визија за КОО е да **„работиме на етички и општествено одговорен начин со нанесување помалку штети и обидувајќи се да придонесеме повеќе“**.

Одборот за КОО на УСЈЕ е основан во 2009 година и е одговорен за интегрирање и имплементирање на стратегијата на Групацијата ТИТАН на локално ниво. Управуван од Главниот извршен директор и составен од техничкиот директор, менаџерите

за безбедност и здравје, за животната средина и за човечки ресурси, Одборот за КОО се состанува четири до шест пати годишно, а во некои случаи и месечно, за да ги разгледа и оцени акциските планови и сработеното, како и да поведе понатамошни подобрувања на локално и регионално ниво.

Со цел да обезбеди понатамошна кохезија во рамките на Групацијата, Одборот за КОО на УСЈЕ има назначено еден од своите членови како претставник на Мрежата на делегати за КОО на Групацијата, која има за цел да ја подобри интерната комуникација, споделувајќи и учејќи од најдобрите практики на Групацијата.

Евалуацијата на перформансот за сите менаџери (вклуч. и извршни) опфаќа почитување на корпоративните вредности, Кодексот на однесување и КОО при донесувањето одлуки и во секојдневниот живот. Општествената одговорност е една од корпоративните вредности на ТИТАН и ангажманот за КОО на секој вработен се мери соодветно преку квалитативни резултати, како и преку ширењето стандарди на однесување. Општествената одговорност е дел од описот на работно место на сите вработени.

Компанијата ги следи воспоставените најдобри глобални практики за корпоративно управување и има пет неизвршни членови во својот Одбор на директори, од кои двајца се независни и двајца извршни членови, Главниот извршен директор и Извршниот директор.

Неизвршните членови, како и Главниот извршен директор и Извршниот директор не остваруваат приходи од нивното членство во Одборот на директори.

Финансиските извештаи на компанијата се ревидираат на секои шест месеци од страна на независна ревизорска фирма Ernst & Young.

Меѓународните стандарди на УСЈЕ (ISO 9001 за квалитет; ISO 14001 за управување со животна средина & OHSAS 18001 за безбедност и здравје) се ревидираат и сертификатите се обновуваат од страна на EuroCert.

ОРГАНИЗАЦИСКА СТРУКТУРА И ОДБОР ЗА КОО

* Членови на Одборот за КОО

СИСТЕМ ЗА УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИК И КОНТРОЛИ

Управувањето со ризици проактивно ѝ овозможува на Групацјата подобро да се прилагоди на променливата деловна средина. Затоа Групацјата ТИТАН постојано го проширува опсегот на своите процеси за проценка на ризик со цел подобро да ги разбере можностите и прашањата и очекувањата на клучните засегнати страни. Групацјата има воспоставено системи за следење и предвидување на потенцијалните материјални ризици.

Одборот на директори генерално е одговорен за управувањето со внатрешната ревизија на компанијата и за управувањето со ризик, како и за проценка на нивната ефективност секоја година. Одборот на директори потврдува дека Компанијата има воспоставено системи за внатрешна контрола и начела за управување со ризик и дека е информиран од страна на Главниот извршен директор и надлежните извршни лица за нивната ефективност.

Механизмот за верификување во однос на интегритетот на финансиските извештаи на Компанијата се состои од комбинација од интегрирани процеси за управување со ризик, применети активности за финансиска контрола, релевантната користена информациска технологија и финансиските информации кои се изготвуваат, комуницираат и следат.

Менаџментот на компанијата ги разгледува консолидираните финансиски извештаи и информациите за управувањето со компанијата (MI) на месечна основа. Овие информации се подготвуваат во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување (IFRS) и на начин кој што го олеснува нивното разбирање.

ЦЕНТРАЛЕН ОДБОР ЗА РАКОВОДЕЊЕ

Во насока на натамошно подобрување на процесот на донесување одлуки поврзан со корпоративното раководење, почнувајќи од 2013 година компанијата воспостави Одбор за централно управување, кој се состои од Главниот извршен директор, Техничкиот директор, Менаџерот на администрација и комерција, Менаџерот за финансии и Раководителот на правната служба (една жена член). Централниот одбор за раководење одржува месечни состаноци за да дискутира за стратешки прашања и управување со ризик.

Месечното следење на финансиските извештаи и Информациите за управувањето со компанијата и нивната анализа извршена од страна на соодветните оддели, се клучните елементи на контролниот механизам во однос на квалитетот и интегритетот на финансиските резултати.

Надворешните ревизори на компанијата ги проверуваат полугодишните и годишните финансиски извештаи на Компанијата.

Почнувајќи од 2014 година, УСЈЕ има воспоставено Служба за внатрешна ревизија во организацијата. Внатрешната ревизија во УСЈЕ работи заедно со Секторот за внатрешна ревизија на Групацјата со цел да обезбеди усогласување со нашите прописи и интерни процедури и Кодексот на однесување на Групацјата Титан.

Приоритетот на Внатрешната ревизија на УСЈЕ е да му обезбеди на Одборот на директори независно и објективно мислење кое се однесува на управувањето со ризик, внатрешните контроли и системите за корпоративно управување, преку проценката на нивната ефективност во постигнувањето на деловните цели на Компанијата.

АНТИКОРУПЦИСКО УПРАВУВАЊЕ

Еден од основните принципи на Кодексот на однесување на нашата Групација е **Мито и корупција**, со кој се пропишува дека сите трансакции на Групацијата мора да се извршуваат законски и етички, во согласност со сите важечки закони и регулативи и во постојана усогласеност со Конвенцијата на Обединетите нации против корупција (UNCAC)*. Степенот на изложеност на релевантни ризици се проценува секоја година преку извештаи и анализи добиени од Индексот на перцепција на корупцијата на *Transparency International*.

Нашiot кодекс на однесување строго забранува давање и примање мито, додека како потписници на Глобалниот договор, целосно сме посветени на приклучување кон националните и други програми кои имаат за цел да ги елиминираат подмитувањето и корупцијата. Покрај ова, Кодексот на однесување за набавки на Титан (www.titan.gr, www.usje.com.mk) издаден во 2008 година ги изнесува политиката и заложбите на компанијата кон нејзините добавувачи и јасно ги наведува договорните обврски на добавувачите вклучувајќи ја и обврската да се воздржат од какво било дејство кое би можело да се толкува како чин на подмитување, корупција и измама. Во 2014 година не се пријавени никакви случаи на непочитување и прекршување на нашата политика за подмитување.

Друго прашање кое е регулирано со Кодексот на однесување е прашањето кое се однесува на **Подароци и донации**, со кое се пропишува дека на сите вработени им е забрането нудење, барање или прифаќање подароци, донации во готовина или каква било друга форма и каква било придобивка поврзана со извршувањето на нашите должности.

* Резолуција на Обединетите нации 58/4 од 31 октомври 2003 Конвенција против корупцијата на Обединетите нации

ВАЖНИ ДАТИ ЗА КОО И КОРПОРАТИВНОТО УПРАВУВАЊЕ

- 2008 – УСЈЕ се придружи на Глобалниот договор на ОН
- 2008 и 2006 – усвоени се Политиката за безбедност и здравје и Политиката за животна средина
- 2009 – УСЈЕ е една од водечките членки во Групацијата ТИТАН како прва компанија која воспостави Одбор за КОО, кој го сочинуваат топ менаџментот, како и менаџери на клучните сектори поврзани со КОО.
- Од 2009 па наваму – УСЈЕ редовно го издава својот Извештај за КОО и одржлив развој и соопштенија од Иницијативата за глобално известување
- 2010 Усвоени политики: Политика за КОО, Визија за КОО

ЧЛЕНСТВА И ЗАЛОЖБИ

Членствата и заложбите на Групацијата ТИТАН и компанијата УСЈЕ се во согласност со нашите вредности, Кодексот на однесување и приоритети:

- Глобален договор (Декларација на ОН за човекови права, Конвенции на Меѓународната организација на трудот)
- WBCSD/CSI (секторска иницијатива)
- GRI (Упатства за известување)
- ISO 14001, ISO 9000, OHSAS 18001 (норми и еквивалентни локални стандарди)
- Стратегија на ЕУ 2011-14 за Корпоративна општествена одговорност (октомври 2011)
- Водечки принципи на ОН за бизнис и човекови права
- Рамка „Заштити, почитувај и поправи“ на ОН

Општествено одговорно делување

БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЈЕ

НАШАТА ЦЕЛ Е ДА ЈА ИСПОЛНИМЕ НАШАТА ВИЗИЈА ЗА ЗДРАВА РАБОТНА СРЕДИНА БЕЗ ИНЦИДЕНТИ, ПОВРЕДИ И НЕСРЕЌИ

Постојаното подобрување на безбедноста во работењето укажува на фактот дека безбедноста и здравјето се цел кон која постојано и ефективно се стремиме, дури и при променливи бизнис услови.

Нашата Политика за безбедност и здравје (<http://www.usje.com.mk/upload/pdf/Politika%20za%20bezbednost%20i%20zdravje%20pri%20rabota.pdf>) јасно ја дефинира улогата на сите, во насока на постојано подобрување и создавање култура на спречување несреќи во сите наши активности. Согласно светската статистика дека главната причина за повеќе од 95% од несреќите се должи на човечкиот фактор, работиме на подигање на свеста за безбедноста кај нашите луѓе. Во таа насока, постојано се стремиме да ја подобриме безбедноста во работењето на директните вработени и изведувачите и ги поттикнуваме добавувачите и трети страни да усвојат сличен начин на работење и делување.

УПРАВУВАЊЕ СО ИЗВЕДУВАЧИТЕ

Од сите пријавени инциденти, повеќе од половина се кај изведувачите. Ова покажува дека и покрај забележителното подобрување во безбедноста на нашите директни вработени, потребни се понатамошни заложби во однос на безбедноста на изведувачите. Оттука, во моментот ги подобруваме нашите системи за управување со изведувачите во согласност со насоките на Иницијативата за одржливост на цемент (CSI) кои ќе стапат во сила во 2015 година.

Воведувањето на стандарди за безбедност кај изведувачите и деловните партнери наметна обврска на сите изведувачи и добавувачи (големи или мали, глобални или локални) да посветат внимание на прашања како што се безбедноста и човековите права.

ПОДИГАЊЕ НА СВЕСТА ЗА БЕЗБЕДНОСТА И ЗДРАВЈЕТО

Во контекст на натамошно јакнење на корпоративната култура за безбедноста при работа и животната средина, во 2014 година Цементарница УСЈЕ продолжи со својот циклус на обуки за безбедност и здравје. Обуките се однесуваа на сите вработени и се одвиваа во текот на целата година.

Цел 2011	Резултати 2014	Цел 2015
Да се заврши процесот на сертификарање за OHSAS 18001:2007	Успешен надворешен аудит на OHSAS 18001:2007 системот; Валиден сертификат до 2017	Континуирано подобрување; редовен аудит и ресертификарање
Нула смртни случаи и нула сериозни несреќи	Нула фатални и нула сериозни несреќи	Да се одржи ситуацијата на нула фатални и нула сериозни несреќи
Континуирано намалување на изгубеното време поради повреда (LTI), Индексот на зачестеност на LTI и Стапката на сериозност на LTI	Во споредба со 2013 година, бројот на LTI останува еден. Стапката на сериозност на LTI се зголеми како резултат на поголемиот број денови за боледување на повредените лица	Постигнување и одржување на нула LTI, LTIFR и LTISR
Имплементирање на новиот процес за Управување со безбедноста на изведувачите	Имплементација на процесот на Управувањето со безбедноста на изведувачите. „Акциониот план“ од декември 2014 има тенденција и понатаму да се подобрува	Постигнување целосна усогласеност со CSI упатствата за Управување со безбедноста на изведувачите и безбедно возење

ЦЕНТРАЛЕН ОДБОР ЗА БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЈЕ ПРИ РАБОТА

Свесноста и заложбата за безбедноста и здравјето се главен приоритет за секој вработен, почнувајќи од Главниот извршен директор па сè до вработените. Стремејќи се кон постојано подобрување во нашето работење, во 2009 година воспоставивме Централен одбор за безбедност и здравје при работа, кој активно работи од самото основање. Одборот опфаќа вработени кои се одговорни за неговото постојано следење и развој. Со Централниот одбор претседава Главниот извршен директор и одборот е структуриран во 5 пододбори: Безбедносни инциденти, Безбедносни проверки, Управување со изведувачите, Водечки индикатори и Правила и процедури. Секој пододбор има свои специфични задачи и одговорности. Заедничката и крајна цел е да се води грижа за безбедноста и здравјето на нашите вработени и вработените на нашите изведувачи, како едно од основните човекови права на работното место. Во 2014 година се одржаа вкупно дванаесет средби на Централниот одбор за безбедност и здравје при работа.

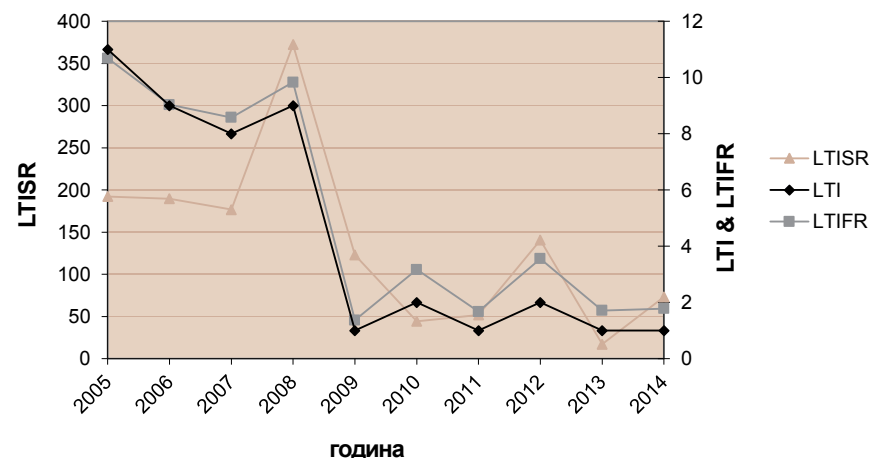
ИНИЦИЈАТИВА ЗА ОДРЖЛИВОСТ НА ЦЕМЕНТОТ

Во контекст на нашата заложба за повисоки стандарди во секој аспект од нашето работење, УСЈЕ се стреми да применува уште повисоки стандарди во безбедноста и здравјето од оние кои се пропишани со локалните закони и општата практика. Од 2012 година сме посветени на исполнување на барањата од „Иницијативата за одржливост на цементот“ (CSI) на Светскиот бизнис совет за одржлив развој, која претставува глобална заложба од страна на 24 водечки производители на цемент, кои работат во повеќе од 100 земји широм светот.

ПОКАЗАТЕЛИ ЗА БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЈЕ

Резултатите од мерките за безбедност и здравје континуирано се следат, мерат, развиваат и се подобруваат.

Главни индикатори за безбедност и здравје (историски трендови)

**LTI – Изгубено време поради повреда (LTI) се дефинира како повреда на работното место која резултира во отсуство од работа од еден или повеќе денови (или смени), почнувајќи од денот по повредата пред лицето да се врати на нормална работа или работа со скратено работно време. Ова ги исклучува повредите при транспорт од и до работа, повреди како резултат на кривични дејствија и повреди кои се должат на природни причини.

**LTIFR – Бројот на LTIs во една година на 1.000.000 одработени часови, т.е. LTI Индекс на зачестеност = (Број на отсуства поради повреда во текот на годината x 1.000.000) / Вкупен број на ефективно одработени часови на вработените во текот на годината.

***LTISR – Број на изгубени календарски денови како резултат на повреда во годината во однос на 1,000,000 одработени часови, односно LTI Стапка на сериозност = Број на изгубени календарски денови во годината x 1,000,000 / Вкупен број на ефективно одработени часови на вработените во текот на годината.

Пододборот за истрага на инциденти редовно го разгледува и испитува секој инцидент кој е пријавен од нашите вработени во согласност со постапката за пријавување инциденти. Во 2014 година го наградивме вработениот со најмалку пријави за инциденти.

ПОДОБРУВАЊА НА БЕЗБЕДНОСТА И ЗДРАВЈЕТО

Нашата цел постојано да се подобруваме и да се развиваме на полето на безбедноста и здравјето, како и анализата на реалното и потенцијалното работење на тековниот систем за безбедност и здравје, доведе до два многу важни проекти развиени во текот на 2013 година.

Една од нашите среднорочни цели е понатамошно да ја развиваме културата за безбедност и чувството на сопственост кај вработените на средно и ниско ниво. Топ менаџментот на УСЈЕ посвети многу заложби за создавање нов „Систем за безбедносни проверки“ кој повеќе ќе ги вклучува вработените на средно ниво, ќе ја зголеми нивната свесност за сопственост на работата, а со искористување на синергијата на вклучените вработени од различни сектори да ги постигне поставените цели. Повеќе од 53 вработени се директно вклучени во процесот на проверки кои имаат најразлични улоги: ревизори, сопственици, координатори. Кон крајот на 2013 завршија низа обемни обуки за безбедносни проверки, а нивната имплементација започна во јануари 2014. Беа спроведени сите 35 редовни ревизии и како резултат на тоа беа утврдени 325 небезбедни услови, од кои 238 беа отстранети во текот на 2014 година, додека остатокот кои беа планирани за почетокот на 2015 година треба да бидат завршени за време на генералниот ремонт. За проверките на терен беа вложени повеќе од 850 работни часови.

Спроведувањето на постапката LOTOTO (вклучување и исклучување машина и проба) претставуваше многу голем предизвик. Оваа постапка е сеопфатен и најефективен начин за безбедна интервенција на машините и опремата. Основната идеја зад оваа постапка е што секој кој треба да работи на некоја опрема лично може да ги заклучи (физички со катанец) сите утврдени извори на енергија. Првата фаза на постапката подразбира утврдување на сите извори на енергија (електрични, механички, пневматски, хидраулични, потенцијални, материјални итн.) и точките на нивно изолирање (прекинувачи, вентили итн.). Тие се заведуваат во посебен образец, кој се користи како контролна листа во текот на идните интервенции и во случај на безнапонска состојба. Следната фаза е инсталирање опрема која може да се заклучи. Со оглед на староста на опремата, некомпатибилноста на поголемиот дел од опремата да се заклучува со катанец, големината на постројката и бројот на позиции кои треба да се заклучат, процесот бара огромни заложби од страна на техничкиот персонал, како и финансии и време. Спроведувањето беше организирано во две фази. Прво беше извршено „Утврдување на изворите на енергија“ за каква било можна активност во постројката (илјадници записи) и истото беше потврдено, додека во втората фаза следуваše замена на некомпатибилните единици или одредени прилагодувања на постоечките единици. Овој процес ќе продолжи и ќе биде завршен во 2015 година.

НАШИТЕ ЛУЃЕ

Веруваме дека нашите вработени се нашиот највреден капитал за постигнување на деловните цели и одржлив развој.

Нашата визија е

„Емоционално и ментално ангажирана работна сила“.

Веднаш по ажурирањето на нашиот Кодекс на однесување, беше воведена Политиката за управување со луѓето со цел да се обезбеди јасен и усогласен водич во сите фабрики на Групацијата ТИТАН за тоа како да се постапува во однос на прашањата поврзани со луѓето (http://www.titan.gr/UserFiles/File/our_people/172241_people-management-framework-en.pdf). Рамката важи за директните вработени, како и за вработените на нашите изведувачи и служи како модел за сите политики кои се однесуваат на луѓето на локално ниво. Рамката вклучува водич за:

- Градење и задржување ангажирана работна сила
- Градење доверба со „живеење“ на нашите вредности
- Почитување на човековите права

ПРИСТАПОТ НА ТИТАН КОН УПРАВУВАЊЕ СО ЛУЃЕТО

АНГАЖИРАНА РАБОТНА СИЛА (ЕМОЦИОНАЛНО И МЕНТАЛНО)

Систем на наградување, диференцијација во наградите и признание

Постојан развој на вработените

Избор на најдобар кандидат

Кодекс на однесување на Титан

„Живеење“ на вредностите на ТИТАН

Политиката за управување со луѓето на ТИТАН служи како патоказ кон постигнување на нашата визија и се заснова на вредностите на ТИТАН. Во сите наши одлуки за избор при вработување се применува принципот на еднакви можности, а воедно се земаат предвид и локалните потреби за вработување. Ги почитуваме човековите права, унапредувајќи ги во сферата на наше влијание и обезбедувајќи законски усогласена и безбедна работна средина.

ИЗРАЗУВАЊЕ ЗАГРИЖЕНОСТ

Охрабруваме отворена политика на отворена врата за комуникација со претпоставените и спроведување механизми за поплаки, кои им овозможуваат на вработените добронамерно да изнесат загрижености за несообразност со вредностите на ТИТАН и Политиката за управување со луѓето на ТИТАН. Во овој контекст, не толерираме никаква одмазда против кој било вработен кој ќе пријави вакви загрижености.

Со цел да го охрабриме и да му овозможиме на персоналот да го известува менаџментот за активностите кои можеби не се во согласност со нашите заложби, вклучувајќи ги и одредбите од Кодексот на однесување, се користат системи за следење како што се „жолтите кутии“, додека се испитуваат и некои дополнителни практики кои се развиени во другите земји каде што работи ТИТАН.

ПОСТАПУВАЊЕ ПРИ НЕУСОГЛАСЕНОСТ

Утврдената неусогласеност со Политиката за управување со луѓето на ТИТАН се решава со утврдување на основната причина и со спроведување соодветни дисциплински санкции. Кога постапката е спротивна на законот, таа може да подлежи на граѓанско или кривично гонење.

ВРАБОТУВАЊЕ

Вработувањето во ТИТАН се карактеризира со долгорочен работен однос со вработените, кој се заснова на меѓусебна доверба, сигурност и заеднички вредности. Нискиот процент на привремено вработени лица и невработувањето на лица со скратено работно време е доказ за условите за вработување во УСЈЕ.

Бројот на директни вработени во 2014 изнесуваше 322, додека пак бројот на индиректни вработени за истата година беше во просек 198. Индиректните вработени извршуваат значајни услуги со кои ја помагаат нашата главна дејност: ископувања, транспорт, одржување и техничка поддршка, хигиена и кетеринг.

- Вработени што подлежат на редовно оценување на работењето и развојот на кариерата: 55 (>17% од вкупниот број)
- Вработени што добиваат награда за работењето врз основа на поставени критериуми за оценка на работењето: 100%

СИСТЕМ ЗА ОЦЕНКА НА РАБОТЕЊЕТО ЗА СИТЕ ВРАБОТЕНИ

Покрај добро воспоставениот систем за оценување и развој на луѓето, за менаџерскиот тим и други клучни вработени, во 2014 година УСЈЕ вовеле систем за оценка на работењето за сите вработени. Целта на овој систем за оценка на работењето е да се обезбеди постојано подобрување на работењето на нашите вработени преку чесен, транспарентен и мотивациски систем, кој ќе придонесе за постојан развој на луѓето во нашата компанија.

ЧОВЕКОВИ ПРАВА И ЕДНАКВИ МОЖНОСТИ

ТИТАН ја поддржува Универзалната декларација за човекови права и се залага за унапредување на основните човекови права во рамките на својата област на делување, како што се зацртани во Глобалниот договор на ОН. Почитувањето на човековите права е изнесено и вклучено во Политиката за безбедност и здравје на Групацијата и еднакво се однесува како на директните, така и на индиректните вработени. Имено:

- **Се гарантира целосна усогласеност со применливото законодавство за вработување**
- **Се применуваат и следат начелата на различност, еднаквост и недискриминација**
- **Забранети се принудната работа и искористувањето на детскиот труд**
- **Не се толерира вознемирувањето на работното место**
- **Безбедноста и здравјето на вработените претставуваат врвен приоритет**
- **Се почитува правото на слобода на здружување**
- **Вработените се подготвени да одговорат на сегашните и идни предизвици**

* Човековите права се дефинирани со Универзалната декларација за човековите права и Конвенциите за труд на Меѓународната организација на трудот.

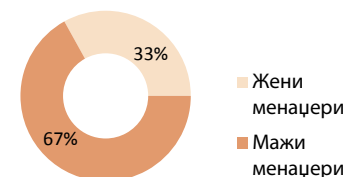
Нашата цел е унапредување на почитувањето на човковите права во рамките на областите на нашето делување, а меѓу другото и со почитување на правото на здружување.

Ги вреднуваме различностите со еднакви можности за сите и со отстранување каква било форма на дискриминација и разгледување на прашањата за човековите права во инвестиционите одлуки. Следствено на ова:

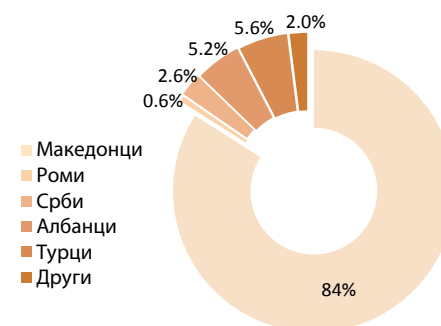
- Менаџерскиот тим на компанијата го сочинуваат локални менаџери до ниво од 86%;
- Застапеноста на жените на раководни позиции изнесува 33%;
- Повеќе од 18% од сите вработени се жени;
- Повеќе од 16% од сите наши вработени се припадници на етничките малцинства.

Во декември 2013 година и јануари 2014 година, сите вработени беа запознаени со нивните права согласно Законот против вознемирување на работното место.

МЕНАѢРИ ВО УСЈЕ

РАЗНОЛИЧНОСТ ВО СОСТАВОТ НА ВРАБОТЕНИТЕ

Редовно, преку специјализирани работилници, нашиот менаџмент тим, во соработка со директори и експерти од Групацијата ТИТАН, ги испитуваат ризиците од изложеност на злоупотреба на работнички права, конфликти на работнички права како и важни прашања и потенцијални ризици. Кодексот на однесување и Рамката за управување со луѓето на ТИТАН беа усвоени од страна на топ менаџментот на УСЈЕ, преведени на македонски јазик, поделени на сите вработени, а беше одржана и посебна обука (презентација). Во 2013 и 2014 година, сите вработени беа обучени за Кодексот на однесување, како и за човековите права кои произлегуваат од Законот за заштита од вознемирување на работното место со вкупно 265 часови обука.

Компанијата обезбедува обуки за посебни човекови права. Сите нови вработени, во текот на воведната обука, се обучуваат и за Кодексот на однесување и за човекови права, а добиваат и брошура и информативен материјал за овие две теми.

СТАНДАРДИ ЗА ВРАБОТЕНИТЕ ВО ГРУПАЦИЈАТА ТИТАН

- **Недискриминација:** Забранета е дискриминација во сите практики поврзани со работен однос
- **Работни часови:** Се почитува времето за одмор и се избегнува прекувремена работа
- **Плати и бенефиции:** Се гарантира плата која во најмала рака е во согласност со националните закони и стандарди и обезбедува дополнителни придобивки кои одговараат на локалните потреби
- **Дисциплина:** Се применуваат соодветни дисциплински мерки
- **Фер третман:** Се забранува заплашување и вознемирување на работното место
- **Забрана на детска и присилна работна сила:** Се забранува примена на сите форми на присилна и детска работна сила, во согласност со стандардите на Меѓународната организација на трудот
- **Слобода за здружување:** Се почитува слободата за здружување и сродните права на нашите вработени, во согласност со локалните закони

КОЛЕКТИВНО ДОГОВАРАЊЕ И СИНДИКАЛИЗАЦИЈА

Групацијата ТИТАН активно ја промовира слободата на здружување на вработените, надвор од локалните законски барања. Ја признаваме важноста на синдикатот за подобрувањето на работните услови и за заштита на правата на работниците. Претставниците на синдикатот во УСЈЕ имаат право да се состануваат со линискиот менаџмент со цел да дискутираат за нивни прашања и да предлагаат подобрувања. Во моментот, околу 83% од вработените се членови на Синдикатот.

РАЗВОЈ НА ЧОВЕЧКИТЕ РЕСУРСИ

УСЈЕ верува во континуираниот развој на своите вработени. Наша цел е промовирање доживотно учење и унапредување на професионалните вештини и способности на нашите луѓе, кои се неопходни за соодветно да се одговори на идните предизвици.

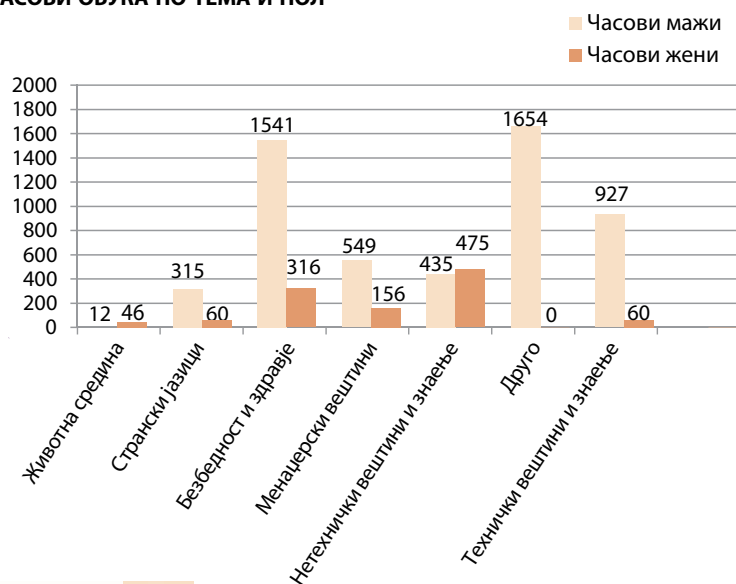
Во 2014 година обезбедивме 6.546 часа обука за сите вработени или приближно 7.100 часови за вработените и изведувачите, односно околу 20 часови обука по вработен.

Безбедноста и здравјето остануваат клучен приоритет за УСЈЕ, заземајќи 29% од обуката во 2014 година (повеќе од 2.400 работни часови за нашите луѓе и изведувачите). Сето ова е дел од нашата цел да ја зајакнеме културата на безбедност и здравје помеѓу нашите вработени и вработените на нашите добавувачи и изведувачи.

Развојните активности во поглед на животната средина беа насочени кон одржлив развој вклучувајќи и обуки во самата компанија за групи вработени на теми како што е управувањето со отпад.

Исто така, за вработените во УСЈЕ беше воведена програмата "Step Change" (Програма за самообучување преку е-учење), развиена од Harvard Business Publishing. Станува збор за флексибилна и современа едногодишна програма за лидерство и менаџмент вештини.

ЧАСОВИ ОБУКА ПО ТЕМА И ПОЛ

БЕНЕФИЦИИ, НАДОМЕСТОЦИ И ПРОГРАМИ ЗА ДОБРОСОСТОЈБА НА ВРАБОТЕНИТЕ

Бенефициите, надоместоците и програмите за добросостојба на вработените, кои ги покрива УСЈЕ, се многу повеќе од оние предвидени со Законот за работни односи и Општиот колективен договор. Покрај тоа, компанијата се грижи за добросостојбата на нашите вработени и нивните семејства, па оттаму нашите дополнителни бенефиции се усогласени со нивните потреби, вклучувајќи:

- **Дополнителни медицински прегледи и бањска рехабилитација** – На приближно 2/3 од сите вработени им беа направени кардиолошки прегледи за лица постари од 50 години, гинеколошки прегледи и прегледи на дојка, преглед на остеопороза, абдоминални и други испитувања со ултразвук, бањска рехабилитација итн.)
- **Јубилејни награди** за вработените со 10, 20, 30, 35 и 40 години стаж во компанијата – Во 2014 година околу 19 вработени добија јубилејни награди
- **Програма за стипендирање и училишни пакети за секој ученик во основно и средно училиште** – Во 2014 година беа инвестирани околу 72.000 евра во образованието на децата на сите наши вработени
- **Донации во материјали и финансиска помош**
- **Дополнителна отпремнина (пензионирање или инвалидитет)**
- **Новогодишни забави за децата на нашите вработени**
- **Ваучери за новогодишни подароци**
- **Дополнителен регрес за годишен одмор**
- **Приспособување на платата согласно животните трошоци.**

УСЈЕ СО НАГРАДА ЗА МЕНАЏЕР ЗА ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ НА ГОДИНАТА

Цементарница УСЈЕ АД Скопје е добитник на годинешната награда за најдобри практики во областа на менаџмент со човечки ресурси. Магдалена Славејкова, менаџер за човечки ресурси во УСЈЕ, е добитник на признанието „Менаџер за човечки ресурси на годината“ што го доделува Македонската асоцијација за човечки ресурси и се доделува за првпат во нашата земја.

ДЕН ЗА КОМУНИКАЦИЈА СО ВРАБОТЕНИТЕ

Нашите вредности се засноваат на транспарентност и отворен дијалог, додека нашата стратегија се темели и е сосредоточена кон нашиот човечки капитал. Оттука, веруваме дека е многу важно нашите вработени да бидат навремено информирани за постигнувањата на Компанијата и Групациската и понатаму за тековните глобални трендови и како тие влијаат на нашето работење. Понатаму, веруваме дека посветеноста на вработените е од суштинска важност за подобрување на работењето и одржливоста на Компанијата.

За оваа цел, вториот Ден за комуникација со вработените на Цементарница УСЈЕ беше организиран во 2014 година со присуство на околу 80 наши вработени од сите наши сектори.

На вработените им беа претставени најновите настани и околности во УСЈЕ, постигнувањата на Групациска ТИТАН и предизвиците во иднина, деловните иновации и развојот на таленти.

На крајот на настанот, на вработените со стаж од 10, 20, 30, 35 и 40 години им беа доделени јубилејни награди.

ИСТРАЖУВАЊЕ ЗА МИСЛЕЊЕТО НА ВРАБОТЕНИТЕ

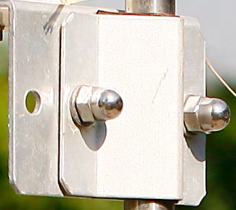
Земајќи ја предвид стратегијата за постојано подобрување на УСЈЕ, фокусирајќи се на нашите луѓе и следејќи ја иницијативата на Групациска ТИТАН, Цементарница УСЈЕ за првпат спроведе истражување на мислењето на вработените. Целта на оваа анкета е да се подобри работењето преку препораките од нашите луѓе.

Анкетата за мислења на вработените „Твоето мислење е важно“ беше организирана во септември 2014 година со учество на околу 80% од вкупниот број вработени. Анкетата за мислења на вработените беше спроведена од страна на независната консултантска куќа Towers Watson, која водеше грижа за целосна доверливост на процесот.

Резултатите од анкетата во најголем дел од прашањата беа значително попозитивни во споредба со референтната вредност на општата производствена индустрија. Откако беа претставени резултатите на анкетата од страна на Towers Watson, беше изготвен акционен план чија цел беше спроведување на подобрувања во работењето на Компанијата и менаџментот во текот на 2015 година.

R Fine PM
Air Inlet

ЖИВОТНАТА СРЕДИНА И КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ

Нашите еколошки заложби имаат за цел **нанесување помалку штета** со ублажување на негативните влијанија што произлегуваат од работењето и **правење повеќе добро** со активен придонес кон значајни локални и меѓународни иницијативи.

Постапувајќи согласно нашата Визија (<http://www.usje.com.mk/upload/pdf/Environmental%20policy.pdf>) се стремиме да бидеме признаени како едни од водечките претпријатија во нашата индустрија ширум светот во поглед на одржливоста и управувањето со животна средина и се залагаме за:

- Усогласеност со локалните, националните и меѓународните регулативи и законодавство.
- Континуирано подобрување на нашето работење од аспект на животната средина, на ниво на највисокото раководство, проверка и следење на ефективност на нашите програми и дејствија.
- Процена на влијание врз животната средина од секоја постројка и преземање неопходни мерки за заштита на биодиверзитетот и природното опкружување.
- Развивање, спроведување и следење на програмите за поефикасно користење на енергијата и природните ресурси на поефикасен начин и намалување на нашите емисии.
- Намалување на отпадот произведен при нашето работење, искористување на сопствените нус-производи и нус-производите на другите индустрии, како и промовирање на рециклирањето.
- Промовирање еколошки одговорни ставови и однесување кај сите наши вработени и поттикнување на добавувачите, клиентите и другите наши деловни соработници да применуваат слични практики.
- Придонесување кон добросостојбата на локалните заедници, отворена и искрена комуникација со нив и воспоставување и одржување добрососедски односи.
- Поддршка и учество во локални и меѓународни организации и иницијативи, кои имаат за цел заштита на животната средина преку споделување знаење, најдобри практики и заедничко дејствување.

Свесни сме дека работењето на УСЈЕ во огромна мера зависи од користењето природни ресурси, па оттаму, ние се залагаме за дејствија со кои се намалува влијанието од нашето работење врз животната средина. Мониторингот, мерењето, известувањето, соработувањето, постојаното делување и подобрување се нашите начини за решавање на овие еколошки предизвици.

Преку нашиот КОО пристап, се стремиме да се осврнеме на следниве важни еколошки предизвици:

- Климатски промени
- Енергија и суровини
- Воздух и други емисии
- Биодиверзитет
- Вода и енергетска ефикасност

УСЈЕ континуирано се залага за справување со дефинираните предизвици за заштита на животната средина. Во оваа област, ние целосно ги имплементираме политиките на ТИТАН, со кои се гарантира солидно и транспарентно управување со животната средина согласно со најдобрите меѓународни практики.

Цементарница УСЈЕ како прва компанија во Скопје целосно го имплементираше Оперативниот план за А-ИППС Дозволата издаден во 2011 година од Министерството за животна средина и просторно планирање. Покрај ова, редовно вршиме аудит и ресертифицирање на Стандардот за управување со животната средина ISO 14001:2004.

Цел 2011	Резултати 2014	Цел 2015
Финализирање на процесот за добивање А-ИРПС Дозвола од Министерството за животна средина и просторно планирање и имплементирање на планираните активности од Оперативниот план за годината	Целосно имплементиран Оперативен план за А-ИРПС Дозволата	Целосна имплементација на Оперативниот план за А-ИРПС Дозволата
Намалување на емисиите на CO ₂ во споредба со претходната година	455838 t CO ₂ /годишно, 652 kg CO ₂ /t цементен производ 880 kg CO ₂ /t клинкер	Континуирано намалување на емисиите на CO ₂
Емисии на прашина	14.17 mg/Nm ³ за печката 3 и 4.18 mg/Nm ³ за печката 4 или 5.68 тони/годишно и 5.11 тони/годишно по печка	Веќе сме под целта за емисии на прашина 30 mg/Nm ³
Емисии на SO _x	22.0 mg/Nm ³ за печката 3 и 31.17 mg/Nm ³ за печката 4 или вкупно 8.83 тони/годишно и 38.12 тони/годишно по печка	Веќе сме под целта за емисии на SO _x 400 mg/Nm ³
Емисии на NO _x	764.37 mg/Nm ³ за печката 3 и 659.15 mg/Nm ³ за печката 4, или вкупно 306.41 и 806.14 тони/годишно по печка	Намалување на специфичните емисии на NO _x до 1200 mg/Nm ³ * Таргетот беше променет во 2014 година на 800 mg/Nm ³
Учество во најмалку една глобална и национална Иницијатива за заштита на животната средина и климатските промени	„Час на планетата Земја“, „Од отпад до младинска чиста енергија“, „Ден на дрвото – Засади ја својата иднина“ и други	Зголемување на нивото на учество во глобални и национални иницијативи за заштита на животната средина и климатските промени

МОНИТОРИНГ НА ЕМИСИИТЕ

Мониторингот на емисиите претставува предуслов за контролирање и намалување на влијанија од производството на цемент врз животната средина. Во 2004 година УСЈЕ беше првата компанија во државата што воведо независни системи за континуиран мониторинг на емисиите, кои функционираат 24 часа. Ова на компанијата ѝ овозможува одблиску да ги следи емисиите во реално време и да презема соодветни дејства. Истовремено, на овој начин засегнатите страни добиваат редовни, ажурирани информации за нашите резултати и работење. На наша иницијатива, резултатите добиени со мониторингот се прикажуваат и на веб страницата на УСЈЕ.

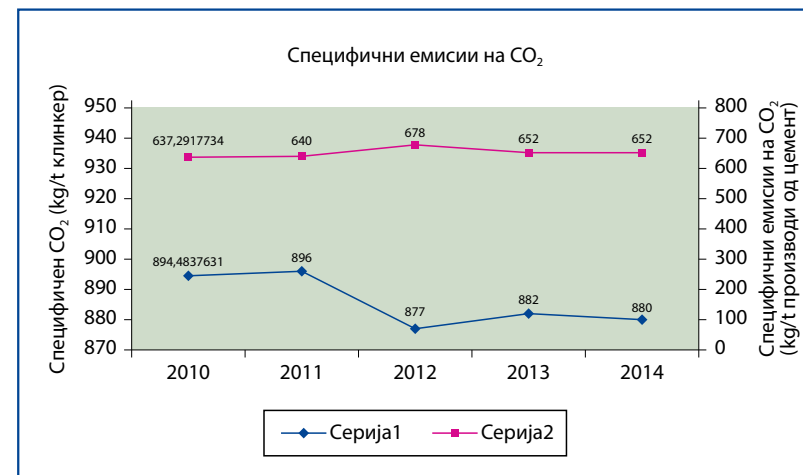
МЕРЕЊЕ НА ЕМИСИИТЕ НА CO₂

Климатските промени се сметаат за најважен предизвик од аспект на животната средина на денешницата. Природата на цементната индустрија е таква што произведува и емитува јаглероддиоксид (CO₂), а со тоа и придонесува за ефектот на стаклена градина и климатски промени. Директните емисии на CO₂ од самото производство на цемент се должат на:

- Декарбонизацијата, процесот на трансформирање на суровините (главно лапорец) во клинкер, кој е главната состојка на цементот;
- Потрошувачката на гориво, вклучувајќи ги горивата што се согоруваат во печките (мазут и петрол кокс), како и горива што се користат за внатрешен транспорт, сушилници и котларници (мазут и природен гас), доведуваат до појава на CO₂ како резултат на хемиската реакција помеѓу јаглеродот (C) и кислородот (O₂).

Индириктните емисии на јаглероддиоксид се испуштаат за време на производството на електрична енергија, која, пак, е неопходна за производство на клинкер и цемент, како и за време на надворешниот транспорт на суровини, гориво и крајни производи.

Како дел од Групацијата ТИТАН ги следиме WBCSD/CSI стандардите за пресметување и известување за CO₂ емисии. Во 2014 година, директните емисии на CO₂ на УСЈЕ изнесуваа 0.456 милиони тони, што е за 10% помалку во споредба со претходната година, додека, пак, специфичните CO₂ емисии изнесуваа 652 kg CO₂/t по цементен производ, што, пак, е еднакво на минатата година.

Вкупни емисии на CO₂

ЕМИСИИ ВО ВОЗДУХОТ

ПРАШИНА

Најголемите извори на прашина кај цементарниците се оџаците од печките и отворената опрема за транспорт на суровината каде се создава фугитивна прашина.

Во 2014 година специфичните емисии на прашина изнесуваа 38.7 г/тон клинкер за Печката 3 и 13.8 г/тон клинкер за Печката 4. Ова е еднакво на приближно 5.7 тони и 5.1 тони по печка на годишно ниво. Емисиите на прашина се многупати под максимално дозволените граници што се пропишани со локалните и европските законски барања. Просечната концентрација на прашина за Печката 3 е 14.17 mg/Nm³, а за Печка 4 е 4.18 mg/Nm³. Максимално дозволената граница изнесува 30 mg/Nm³.

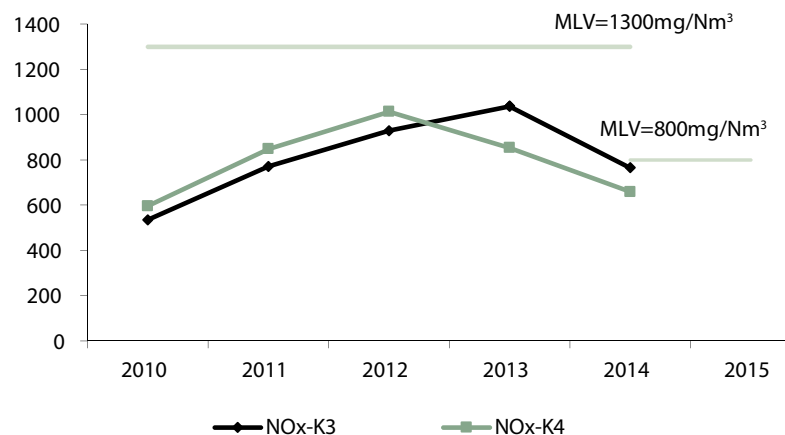
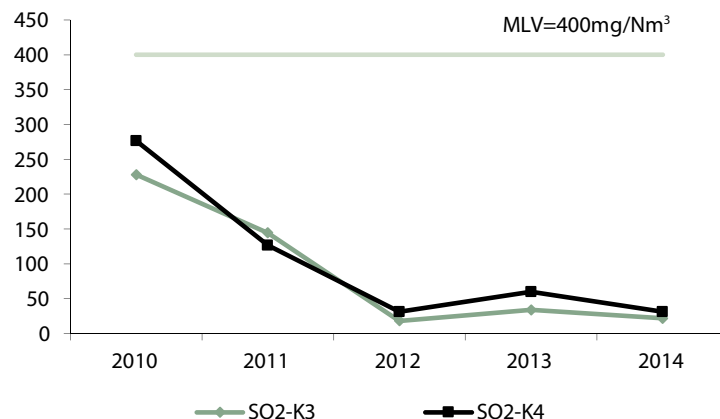
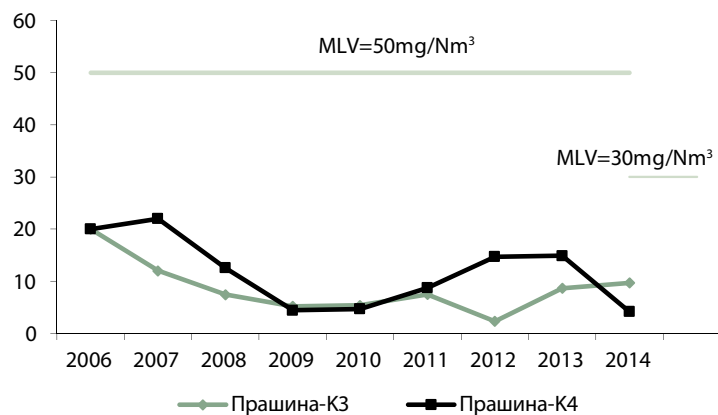
SO_x

Присуството на сулфур (S) во суровините е главната причина за испуштањето на SO_x. Емисиите на SO_x во УСЈЕ се значително под максимално дозволените граници што се пропишани со важечките локални и регулативи на ЕУ. Просечната концентрација на SO_x за Печката 3 изнесува 22.0 mg/Nm³, за Печката 4 изнесува 31.17 mg/Nm³, додека, пак, максимално дозволената граница е 400 mg/Nm³. Во 2014 година, како резултат на нашето работење имаше специфични емисии од приближно 60.2 г/тон клинкер за Печката 3 и 102.6 г/тон клинкер за Печката 4, или вкупно 8.83 тони и 38.12 тони SO_x по печка.

Значајното намалување на емисиите на SO_x кај двете печки во споредба со оние во 2010 година е резултат на имплементирањето на селективната експлоатација во рудникот за лапорец.

NO_x

Согорувањето на високи температури предизвикува испуштање на NO_x. Во 2014 година, специфичните емисии на NO_x во УСЈЕ беа 2089.9 г/тон клинкер за Печката 3 и 2169.5 г/тон клинкер за Печката 4, или вкупно 306.4 и 806.1 тони NO_x соодветно по печка. Вкупните емисии на NO_x беа во рамките на максимално дозволените граници пропишани со локалното и европското законодавство. Просечната концентрација на NO_x за Печката 3 изнесува 764.4 mg/Nm³, односно 659.1 mg/Nm³ за Печката 4, додека, пак, максимално дозволената граница е променета од 1300 на 800 mg/Nm³.

НАМАЛУВАЊЕ НА ЕМИСИИТЕ ВО ВОЗДУХОТ (NO_x)

Согласно посветеноста на Групацација ТИТАН за одржлив развој, во 2014 година УСЈЕ подготви Студија за минимизирање на емисиите на NO_x и започна со воведување нова технологија и инсталација на дополнителна опрема за намалување на емисиите на NO_x која се состоеше од т.н. Селективна некаталитичка редукција (SNCR).

SNCR - Селективната некаталитичка редукција е секундарно средство за намалување на NO_x после неговото формирање во главниот горилник. Селективната некаталитичка редукција е најнова технологија и се смета дека е најдобрата достапна техника согласно европските референтни документи за најдобри достапни техники (BREF). Може да обезбеди намалување на NO_x со примена на реагенс кој се заснова на NH₃, кој се инјектира на местото од предгрејачот на соодветна температура (870 –1150°C) и кислороден профил ($\geq 1\%$).

Генерално, постројката за примена на реагенси содржи систем за подготовка (раствор од агенс за редукција), резервоар за складирање, мешање и дистрибуција и опрема за инјектирање (млазници).

Технологијата и опремата за селективна некаталитичка редукција беа обезбедени од страна на меѓународно признатиот производител YARA. Инсталацијата беше завршена и ставена во употреба во април 2014 година.

Воведувањето на технологијата за селективна некаталитичка редукција во УСЈЕ, со употреба на 40% уреа раствор, овозможува намалување на емисиите на NO_x до 50% при нормални работни услови. Во 2014 година, со примена на технологијата за селективна некаталитичка редукција постигнавме намалување од 21.4 % на специфичните емисии на NO_x, во споредба со 2013 година.

Со имплементирање на технологијата за селективна некаталитичка редукција во работењето на УСЈЕ, го минимизираме нашето влијание врз животната средина, а подготвени сме и за натамошни построги ограничувања на емисиите на NO_x.

ИНИЦИЈАТИВИ ЗА МИНИМИЗИРАЊЕ БУЧАВА

Производството на цемент, како и повеќето други индустриски активности, предизвикува бучава како резултат на видот на опрема што се користи во производниот процес, транспортот на материјали итн. Измереното ниво на бучава на мерните места во фабриката и рудниците не ги надминува пропишаните дозволени граници согласно националното законодавство. Сепак, Цементарница УСЈЕ, како општествено одговорна компанија, во соработка со Факултетот за природни и технички науки во Штип, изготви Студија за намалување на бучавата во близина на цементарницата, со цел дополнително минимизирање на нивото на бучава. Целта на студијата е утврдување на главните извори на бучава: спроведени се повеќе од 100 кратки мерења во кругот на фабриката и 24-часовно мерење во соседните објекти. Студијата обезбедува модел за дисперзија на бучавата, се предлагаат мерки за контрола на бучавата, како и три сценарија и технички решенија за намалување на бучавата.

Во текот на 2014 година беа реализирани голем дел од предвидените активности, вклучително и:

- Поставување придушувачи на вентилаторите кои се во отворен воздушен простор и доколку е потребно, нивно опкружување со акустични панели
- Поставување акустични решетки кај отворите за вентилација во компресорските станици и во делот каде што се наоѓаат мелниците за суровинско брашно и мелниците за цемент бр.4, 5 и 6
- Затворање на дувалките во силосот за поставување на суровинското брашно, како и дувалките во Одделението за пакување 2 во акустични обвивки.

За овој проект, УСЈЕ доби признание за најдобра практика во полето на корпоративната општествена одговорност во 2014 година.

ВОДА И ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ

Технолошкиот процес за производство на цемент во УСЈЕ е според сува методологија, што значи дека во текот на процесот на производство на цемент не се користи вода ниту, пак, од процесот се испуштаат какви било емисии во водата. Сепак, ние во УСЈЕ континуирано се залагаме за заштита на водата како природен ресурс. Во согласност со нашата Политика за животна средина, воведовме систем за рационално искористување на водите. Имено:

- Водата од градскиот водовод се користи само за санитарни потреби
- Техничката вода (за разладување на опремата) се филтрира и рециркулира во затворен систем
- Канализациските води се целосно одвоени од атмосферските води и се испуштаат во градската канализациона мрежа
- Атмосферската вода од фабриката и водата од миеење на улиците во фабриката се собира и се дренира преку систем на отворени канали.

Во текот на 2013 година, УСЈЕ го надгради постојниот систем и официјално пушти во употреба Пречистителна станица за атмосферски води, прва од таков вид во Македонија, која вклучува систем за рационално искористување на водите и овозможува целосно одвојување на канализациската од атмосферската вода. Атмосферската вода од фабриката и водата што се користи за миеење на улиците, се собира и се испушта низ специјално дизајниран систем на канали, кој е поврзан со Пречистителната станица.

ИНИЦИЈАТИВА „ЧАС НА ПЛАНЕТАТА ЗЕМЈА“

Цементарница УСЈЕ АД Скопје шеста година по ред е дел од глобалната акција „Час на планетата Земја“. Оваа година настанот се одржува под мотото „Искористете ја вашата моќ денес, исклучете ги светилките, време е планетата Земја да светне“.

Со исклучување на мелниците за цемент, Цементарница УСЈЕ АД Скопје се приклучи кон глобалната акција „Час на планетата Земја“. Мелниците на компанијата останаа еден час без напојување со електрична енергија во периодот од 20:30 до 21:30 часот во сабота на 29 март, во исто време кога поддржувачите на оваа акција во светот го сторија истото.

Цементарница УСЈЕ АД Скопје заштеди 10 MWh електрична енергија со исклучувањето на мелниците за цемент, што е еднакво на годишната потрошувачка на електрична енергија на 3 домаќинства во Скопје или потрошувачката на 20.000 домаќинства за еден час. Ова е исто како да се напојуваат повеќе од 166.000 (60W) светилки во еден час, истовремено заштедувајќи околу 7.600 kg CO₂ индиректни емисии. Покрај тоа што ги исклучи мелниците за цемент, Компанијата исто така го исклучи напојувањето со електрична енергија во другите погони, каде што дозволуваат безбедносните мерки.

УСЈЕ СЕ ПРИКЛУЧИ НА ИНИЦИЈАТИВАТА „МАКЕДОНИЈА – ЗЕМЈА НА РОЗИТЕ“

Иницијативата за засадување рози во градот Скопје е започната како резултат на научната студија која покажува дека белата роза е еден од најдобрите пречистувачи на амбиенталниот воздух.

Цементарница УСЈЕ АД Скопје се придружи на оваа акција со донирање и засадување на 3.000 рози во општините Кисела Вода и Аеродром. УСЈЕ повеќе години поседува свој расадник, во кој се одгледуваат голем број различни садници и цвеќиња, кои ги користиме за зазеленување на површините во кругот

на фабриката, но и во училиштата, градинките и другите јавни површини во општина Кисела Вода. Минатата година произведовме и засадивме повеќе од 21.700 садници на дрвца и цвеќиња.

Придонесот кон заштитата на животната средина, како и подигањето на свеста за значењето на заштитата на животната средина претставуваат едни од основните вредности на нашата Компанија и суштински дел од нашата корпоративна општествена одговорност.

УСЈЕ ПОВТОРНО ДЕЛ ОД АКЦИЈАТА „ДЕН НА ДРВОТО – ЗАСАДИ ЈА СВОЈАТА ИДНИНА“

На 3. декември 2014, УСЈЕ по дванаесетти пат се приклучи кон акцијата „Ден на дрвото – Засади ја својата иднина“.

Околу педесетина наши вработени заедно со менаџерскиот тим, преку оваа доброволна акција, засадија дрвца на локација во атарот на село Миладиновци, Скопско.

Нашата поддршка на акцијата „Ден на дрвото – Засади ја својата иднина“ е дел од нашите стратешки иницијативи за заштита на животната средина. Покрај другите активности, го подобруваме и хортикултурното уредување на образовните институции и јавниот простор во Општина Кисела Вода со што придонесуваме кон подобрување на здравјето на граѓаните од нашето соседство и го поттикнуваме одржливиот развој во општината.

УСЈЕ И ЖИТЕЛИТЕ НА ПРИПОР ЗАСАДИЈА НОВИ 5.500 САДНИЦИ

УСЈЕ престана со работа во западниот дел од рудникот за лапорец и наместо ископување на лапорец, одлучивме да создадеме шума на површина од приближно 4 хектари од нашиот простор во близина на населбата Припор. Спроведувајќи ја таа идеја, во заедничка акција која вклучуваше вработени од Цементарница УСЈЕ, соседи од населбата Припор и претставници на Општината Кисела Вода, беа засадени 5.500 дрвца. Цементарница УСЈЕ ги обезбеди дрвцата и инвестираше во системот за наводнување на целата површина на која беа засадени садници. Во оваа акција беа засадени 3000 чемпреси, 2000 багреми, 250 тополи во висина од 5 метри и 250 јавори во висина од 3,5 метри. Засадените садници во вегетативен период ќе имаат капацитет да апсорбираат 900 кг јаглероддиоксид и да произведат 600 кг кислород по хектар дневно.

УСЈЕ редовно има акции за пошумување и хортикултурно уредување во општина Кисела Вода. Само во изминатите 5 години има засадено повеќе од 90.000 дрвца во кругот на компанијата и нејзината околина.

ТК Н. КОЛЕВ СР

440

VOLVO

ЗАПРАЖЕНО
ОБИТАНЕ
ОТНАД

Вклучување на засегнатите страни

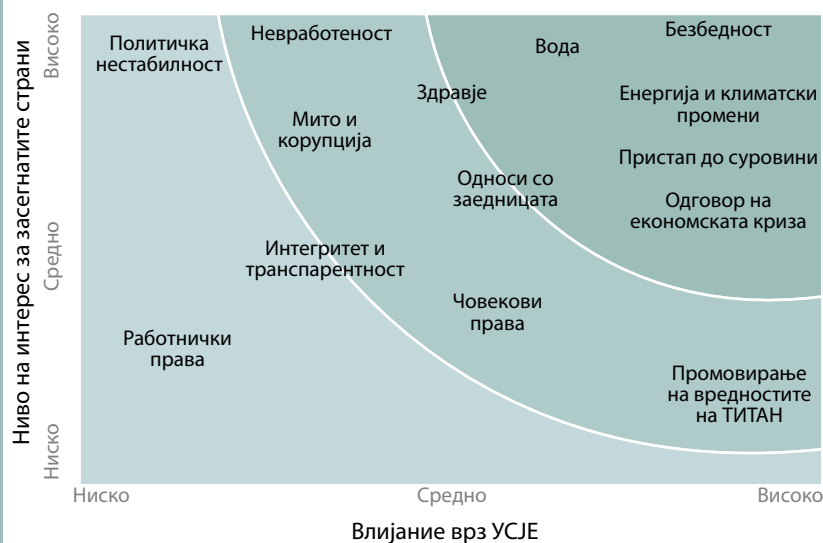
Вклучувањето на внатрешните и надворешните засегнати страни е основен елемент на бизнис моделот на УСЈЕ кој е директно поврзан со нашите вредности и клучни приоритети за одржлив развој. Сепак ова може да се постигне само преку одговорност кон сите лица кои се засегнати во и надвор од Компанијата. Кохерентната и сеопфатна рамка за управување ги утврдува нашите водечки цели, вредности и стратешки приоритети.

Пристапот на УСЈЕ кон процесот на вклучување на засегнатите страни се состои од пет чекори. Во таа смисла, нашите активности се водени од три главни принципи: вклученост, материјалност и одговорност.

Резултатите од нашата проценка на материјалноста се резимирани во матрицата погоре. Тие ги истакнуваат најважните прашања за Групацјата ТИТАН и УСЈЕ, како и за нашите засегнати страни. Одборот за КОО на Групацјата ТИТАН го надгледува процесот на материјалност. Истиот процес се следи во УСЈЕ и на секои три години се спроведува локална анализа на материјалноста со цел да се усогласат локалните акциони планови со целите и заложбите на Групацјата.

ГЛАВНИ ПРАШАЊА НА МАТЕРИЈАЛНОСТА НА ЦЕМЕНТАРНИЦА УСЈЕ

Матрица за проценка на материјалноста

Главните засегнати страни на ГРУПАЦИЈАТА ТИТАН и УСЈЕ:

- Вработените
- Купувачите
- Добавувачите
- Локалната заедница
- Невладините организации
- Локалната самоуправа и владата
- Инвеститори и аналитичари

- Одржливост 2020

Безбедност и здравје

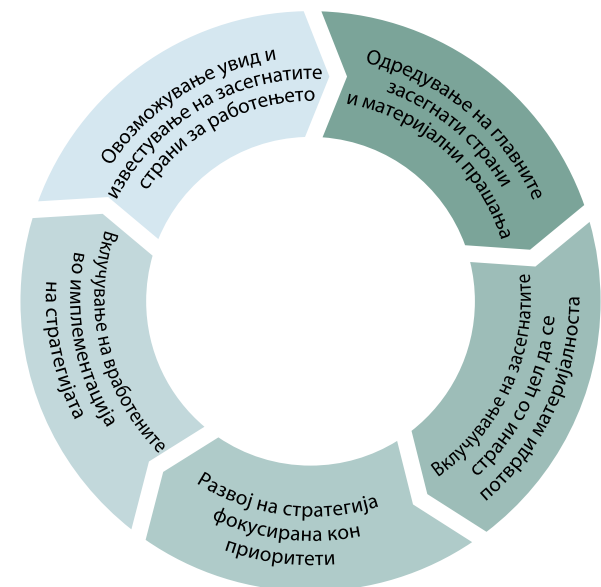
Одржливост на животната средина

Односи со заедницата

Интеграција на меѓународните и европските стандарди

Одговор на економската криза

Пристап до сировини

ВРЕДНУВАЊЕ НА КЛИЕНТИТЕ

Вреднувањето на клиентите е една од шесте вредности на Компанијата која вели „Вложуваме сè од себе за да обезбедиме квалитетни производи и услуги со конкурентни услови, прилагодени на потребите на нашите корисници и поддржани од потребното технолошко, еколошко и комерцијално искуство“.

Политиката на УСЈЕ е да излегува во пресрет на потребите на купувачите и да биде проактивно одговорна компанија во однос на нивните очекувања. Имајќи ги за цел задоволството и поддршката на купувачите, преземаме многу активности во оваа смисла, вклучително и:

- Специјален цемент за браната на Треска за енергетска одржливост
- Директни заеднички посети на нашите купувачи од страна на менаџерскиот тим и други клучни вработени од сите сектори, заедно со претставници од секторот за продажба, со цел да се увидат потребите и прашањата на купувачите (повеќе од 180 посети во 2014 година)
- Прашалници со цел да се добие повратна информација од купувачите во однос на квалитетот и нивното задоволство од нашата заедничка соработка.
- Е-Налог воведен во 2012 година кој обезбедува услуги за купувачите со цел да се олесни нивното секојдневно работење и функционирање
- Повеќе од 40 силоси и слична опрема за складирање на непакуван цемент кои бесплатно се обезбедуваат за купувачите
- Техничка поддршка за потрошувачите во однос на нивната опрема, рецептури, итн.
- Постапки за поддршка на купувачите; рекламации од купувачите и задоволство на купувачите.

УСЈЕ доби национална награда за општествено одговорни практики за 2012 година во категоријата Односи на пазарот за проектот Поддршка на купувачите.

ОДГОВОРЕН СИНЦИР НА НАБАВКА

ТИТАН работи со релативно ограничен број на големи и главно локални добавувачи. Ова претставува бенефит за локалната заедница бидејќи создава работни места за локалното население. Воспоставивме стандарди за локални и глобални набавки, кои се утврдени во Кодексот за однесување за набавки на Групацијата ТИТАН (http://www.titan.gr/UserFiles/File/omilos/Code_Conduct_Procurement_01082008.pdf). Кодексот за набавки на Групацијата ТИТАН го пропишува изборот, управувањето и проценката на добавувачите. Клучните критериуми се квалитетот и сигурноста, флексибилноста и локацијата на дејноста. Исто така се земаат предвид и критериумите за одржливост.

Договорите со изведувачите опфаќаат клаузули кои се однесуваат на обврската на изведувачите за почитување на стандардите и регулативите за безбедност и здравје и животната средина. Изведувачите и добавувачите потпишуваат изјава дека ќе ги почитуваат клаузулите кои се однесуваат за безбедност и здравје и животната средина како и Прирачникот за управување со изведувачи, кој исто така вклучува одредби за права од работен однос, БЗР и животна средина, кој лично им се врачува пред потпишување на договорот. Сопственикот на проектот во УСЈЕ потоа го следи придржувањето и почитувањето на договорот од страна на изведувачот и го известува Централниот одбор за БЗР.

Веруваме во заемно корисни односи со нашите изведувачи и добавувачи и посветени сме на промовирање на одговорни практики за управување со синцирот за набавка (http://www.usje.com.mk/za_usje_2_en.html?mid=58&Lan=EN). За таа цел, од нашите добавувачи се очекува да бидат ориентирани кон квалитет, да бидат иновативни и ефикасни и да функционираат во согласност со важечките закони и прописи.

УСЈЕ се залага да ги поттикне и вклучи изведувачите и добавувачите во работите кои се однесуваат на безбедноста и здравјето. За оваа цел, во 2010 година создадовме нов процес за Управување со изведувачи кој вклучува безбедност и здравје (согласно барањата во насоките на Иницијативата за одржливост на цементот за Безбедност на изведувачите). Покрај целта на процесот да обезбеди постапки кон кои ќе се придржуваат изведувачите, овој процес истовремено треба да ја зголеми нивната свесност до ниво до кое тие ќе можат да разберат дека доброто работење на полето на безбедноста и здравјето истовремено претставува и добро деловно работење. Сепак, и покрај значителното подобрување, потребен е дополнителен напор во однос на безбедноста на изведувачите. Оттука, тековно ги подобруваме нашите системи за управување со изведувачи и безбедно возење во согласност со насоките од Иницијативата за одржливост на цемент, која ќе стапи на сила во 2015 година.

Безбедноста и здравјето на работното место се еден од приоритетите во нашата компанија. Во текот на нашата долгогодишна соработка, го препознавме истиот приоритет во Цементарница УСЈЕ. Со обуките за безбедност и здравје за секој од нашите нови вработени, насочени кон безбедно извршување на работите и задачите во Цементарница УСЈЕ, како и со редовни и добро организирани предавања од страна на експертите од УСЈЕ, се зголеми свесноста за безбедноста и здравјето кај нашите вработени.

Зоран Илиевски,
Детал Велд
Кавадарци

РАЗВОЈ НА ЗАЕДНИЦАТА

Почитувањето и поддршката на локалните заедници, како и градењето односи на доверба и соработка е долгогодишна традиција во УСЈЕ која започна уште пред повеќе од половина век.

Посветувајќи се на заедничко дејствување, УСЈЕ ги пренесува најдобрите практики и експертиза стекната преку синергии на глобално и индустриско ниво со локалните мрежи и засегнатите страни.

Примери за ваквата практика се иницијативите за локално партнерство како што е проектот „Развиваме вештини за полесно вработување“, проектот „Партнерство со училиштата“, поддршката на децата со посебни потреби и многу други заложби со кои се прикажува нашата стратегија и политика за корпоративна општествена одговорност, во чија основа се нашите корпоративни вредности. Во 2014 година УСЈЕ продолжи да придонесува кон проектите на локалната заедница со финансиски, човечки и технички ресурси. Притоа, приоритет беше даден на програмите за долгорочна соработка на заедницата и компанијата и тоа во вкупен износ од 75.000 евра.

ОТВОРЕН ДЕН ЗА ПОШИРОКАТА ЗАЕДНИЦА И МОЖНОСТ ЗА ПОСЕТА И ПРОШЕТКА НИЗ ФАБРИКАТА

Следејќи ја политиката на ТИТАН за корпоративна општествена одговорност и транспарентност во работењето, УСЈЕ продолжува со своите заложби за развивање блиски односи со заедницата, а во овој контекст има за цел да биде активен член во општеството.

Нашиот прв Отворен ден беше организиран во 2011 година и беше позитивно оценет од страна на сите посетители, со препораки да прерасне во традиција.

Со оглед на тоа, УСЈЕ организира ОТВОРЕНИ ДЕНОВИ во фабриката, секој последен четврток во месецот, во текот на целата година, со што им овозможува на сите заинтересирани да нè посетат, да се запознаат со нашиот производствен процес и нашата заложба за постојано подобрување преку највисоки работни стандарди.

Во рамките на ОТВОРЕНИОТ ДЕН посетителите имаат можност да дознаат повеќе за историјатот и вредностите на УСЈЕ и да учествуваат во организирана прошетка низ фабриката каде може да ги разгледаат производствените капацитети и да научат за процесот на производство на цемент.

Цел 2011	Резултати 2013	Цел 2015
Подобрување на безбедноста и здравјето во локалната заедница	Имплементирани подобрувања на енергетската ефикасност и безбедноста и здравјето во 11 училишта во вредност од 40.000 евра	Продолжување со проектот „Партнерство со училиштата“. Проширување на иницијативите за безбедност и здравје како во обем, така и во содржина. Ширење на вредностите и на други бизниси
Обезбедување директна поддршка за образовните можности на учениците и студентите во државата	54 студенти – деца на наши вработени добија стипендии 3 студенти добија стипендии за МБА студии Повеќе од 50 студенти ја посетија фабриката 28 студенти беа практиканти во компанијата	Политика за Отворен ден на компанијата и имплементација на проектот „Вовед во професији“ Продолжување со стипендии за универзитетски и МБА студии за младите луѓе во државата
Збогатување на корпоративните волонтерски активности со најмалку една нова иницијатива	Учество на нашите вработени во иницијативата „Македонија без отпад“, доброволно донирање за Србија	Зголемување на бројката на вработени во корпоративни волонтерски иницијативи во соработка со Црвениот крст на Македонија

СОРАБОТКА СО НЕВЛАДИНИОТ СЕКТОР

УСЈЕ ПАРТНЕР ВО ПРОЕКТОТ „ОД ОТПАД ДО МЛАДИНСКА ЕНЕРГИЈА“ НА НЕВЛАДИНАТА ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА „БИДИ ЗЕЛЕН - GO GREEN“

Во согласност со нашата стратегија за корпоративна општествена одговорност која се темели на четири основни столбови, во кои спаѓа и заштитата на животната средина, УСЈЕ го поддржа шестмесечниот проект „Од отпад до младинска енергија“ имплементиран во соработка со невладината организација за заштита на животната средина „Биди зелен – Go Green“.

Целите на проектот се следните:

- Промена на перспективата на младите лица од општество ориентирано кон потрошувачите до одржлив развој,
- Управување со отпад и чиста енергија;
- Развој на млади лидери кои ќе делуваат како двигатели за промена во нивната локална животна средина;
- Зголемување на свесноста и промоција на концептот за одржлив развој, управување со отпад и чиста енергија.

Примарна целна група на проектот се учениците од средните училишта (на возраст од 14 до 18 години), додека секундарна целна група се учениците од основните училишта (на возраст од 10 до 14 години), како и општото население, при што проектот вклучуваше 1.000 млади лица и 50 училишта.

КЛИМАТСКИ ПРОМЕНИ, ПОТРОШУВАЧКО ОПШТЕСТВО, ОТПАД И ЧИСТА ЕНЕРГИЈА

Конференцијата беше насочена кон улогата на малите земји наспроти големите земји во борбата против климатските промени. Темата беше поврзана со концептите „младински активизам“ и „од отпад до енергија“. Менаџерот за животна средина на УСЈЕ имаше презентација за можната употреба на алтернативни горива во цементната индустрија како една од мерките за ублажување на климатските промени. На презентацијата беа истакнати искуствата во странство, активностите за примена на алтернативни горива во рамките на Групацијата Титан, како и позитивното влијание на овој проект врз општеството и природата.

На Конференцијата присуствуваа 80 ученици од средните училишта кои ги презентираа „Климатските сценарија“ во Македонија и Франција и итната потреба од развивање систем за чиста енергија.

КАМП ЗА ЛИДЕРСТВО СО КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ

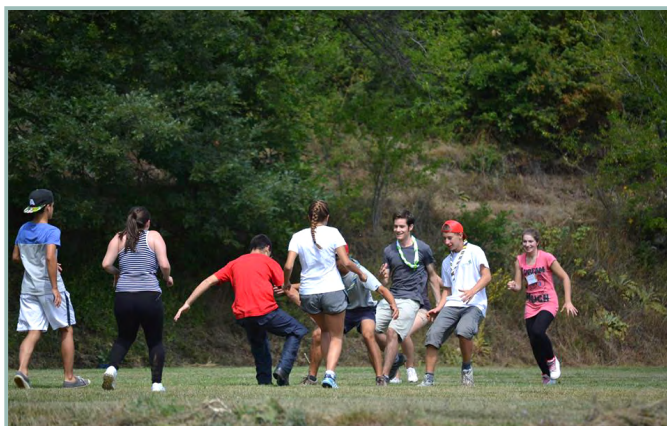
Кампот за лидерство – „Од отпад до енергија“ беше организиран во селото Скрбатно во Охрид во текот на месец август. Целта на овој камп беше обука на 40 млади лица кои ќе бидат „креатори на промени“ и ќе ја водат едукативната кампања и натпреварот на Facebook. За време на кампот тие следеа обуки на полето на лидерството, младинскиот активизам и организирањето на кампањи. УСЈЕ ја поддржа организацијата на кампот и церемонијата за отворање на кампот.

Учество во „НЕДЕЛАТА ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ОТПАД НА ЕУ“

Во рамките на овој проект за соработка, беше организирана прес-конференција во Инфо-центарот на ЕУ во Скопје на 25 ноември 2014 година, како дел од Европската недела за намалување на отпад, од 22 до 30 ноември, во организација на „Биди зелен – Go Green“. На овој настан активно учествуваа претставници од Министерството за животна средина, Француската амбасада и УСЈЕ. Целта беше да се зголеми свеста за придобивките од селектирањето и рециклирањето отпад, решавањето на тековните проблеми со општинските депонии и можноста да се користат обработени фракции на отпад како алтернативни горива.

ЕДУКАТИВНА КАМПАЊА ВО ОСНОВНИТЕ УЧИЛИШТА ВО КИСЕЛА ВОДА

Во основните училишта во општината Кисела Вода беше спроведена едукативна кампања и беа одржани креативни работилници. „Лидерите“ организираа едукативни информативни средби и креативни работилници во основните училишта на тема „од отпад до енергија“. Во училиштата беа поделени картички со семе испечатени на рециклирана хартија со цел практично да се прикажат придобивките од употребата на отпадот на одржлив начин. Работилниците ги водеа доброволци од „Биди зелен – Go Green“ и од Цементарница УСЈЕ, вклучувајќи го менаџерот за животна средина на УСЈЕ.

НАПРЕВАР ВО ФОТОГРАФИЈА „ОТПАД – ПРОБЛЕМ ИЛИ МОЖНОСТ“

Од 10 до 20 ноември 2014 година, преку Facebook, беше организиран натпревар во фотографија на тема „Отпад – проблем или можност“. Натпреварот беше наменет за лични фотографии направени од деца на возраст помеѓу 12 и 18 години во рамките на Република Македонија. Целта на натпреварот беше да се стимулира размислувањето помеѓу децата дека „отпадот може да создаде загадување и депонии, но истовремено може да биде непроценлив ресурс и извор на енергија“ и може да поттикне креативното изразување преку фотографија. Првите десет фотографии кои најмногу им се допаднаа на корисниците на Facebook беа изложени и објавени во списанието „Биди зелен – Be Green“. Изложбата се одржа на 28 ноември 2014 година во Скопје при што беше организирана церемонија за доделување награди и беа доделени награди за најдобрите три фотографии.

„Соработката помеѓу невладината организација „Биди зелен - Go Green“ и Цементарница УСЈЕ придонесува за развој на свеста за концептот на одржливост, од отпад до енергија, како и за развој на потенцијалот за лидерство кај младите за создавање позитивна промена во нивната локална заедница.“

Антонио Јовановски, НВО Биди зелен - Go Green

Цементарница УСЈЕ имплементира активности кои се целосно во согласност со заштитата на животната средина, додека пак невладината организација „Биди зелен - Go Green“ поддржува индустрии кои се одговорно посветени на заштита на животната средина и развој на практики за унапредување на квалитетот на живеење во заедницата.“

Соработка со универзитети и училишта

РАЗВИВАМЕ ВЕШТИНИ ЗА ПОЛЕСНО ВРАБОТУВАЊЕ

Следејќи ја нашата стратешка определба за поддршка на развојот преку образование и градење силно партнерство и добрососедски односи со заедницата, како и излегувајќи во пресрет на потребите на нашата заедница и општеството во целина, УСЈЕ обезбедува практично искуство и вештини за младите лица во земјата преку различни програми, вклучувајќи практична обука, практика, стипендии, саеми за вработување, студиски посети, отворени денови и други активности.

ЦЕМЕНТАРНИЦА УСЈЕ ЗАПОЧНА ПРОГРАМА ЗА РАЗВОЈ НА ПРОФЕСИОНАЛЦИ ПРЕКУ ПРАКТИЧНА ОБУКА

Со цел да ги зајакне можностите за вработување на млади образовани луѓе, УСЈЕ започна со реализацијата на проект за практична обука на учениците од средните технички училишта од машинска и електро струка од градот Скопје. Оваа иницијатива на Цементарница УСЈЕ беше поддржана и од Министерството за образование и наука на РМ и Центарот за стручно образование и обука на РМ.

Главната цел на овој проект е да се изгради силна врска помеѓу бизнис секторот и образованието на младите, особено во полето на техничките вештини.

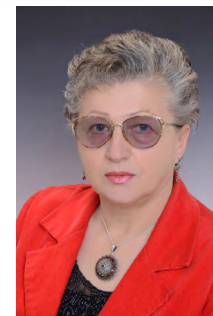
Во рамките на проектот во 2014 година беа опфатени 135 ученици од IV година (на возраст од 17 до 18 години) од трите технички средни училишта СЕТУ „Михајло Пупин“, СУГС „Владо Тасевски“, и СУГС „8 Септември“ кои во период од три месеци, во групи од по 15 учесници, два дена во седмицата (секој четврток и петок) посетуваа практична настава во индустрија. За реализацијата на практичната обука на учениците беше одговорен тим од стручни лица од УСЈЕ, од соодветната струка, односно машинско и електро одржување, како и нивниот професор. На воведниот час, учениците беа запознаени со стандардите за безбедност и здравје и заложбите во нашата фабрика. Понатаму учениците се обучуваа во посебна училница со работилница, на местото каде што се наоѓа опремата за производство и одржување и каде што се одвива процесот, во согласност со нивната наставна програма и потреби.

Главната цел на практичната обука на средношколците е стекнување нови стручни знаења и вештини преку поврзување на теоријата со практичната работа во непосредна работна средина во индустриски капацитети.

Со овој проект кој им овозможува практично искуство на учениците, како и технички вештини и практично знаење, имаме за цел да ја зголемиме можноста за вработување на овие профили на ученици кои завршуваат средно училиште, како и да создадеме потенцијална работна сила.

Имплементацијата на ваквата форма на практична обука овозможува проширено стручно практично искуство и вештини за учениците преку поврзување на теоријата со практиката. Овој проект не само што нуди ново знаење, но исто така ја зголемува мотивацијата на учениците и отвора можности за нови вработувања во иднина, бидејќи практичната обука овозможува повеќе технички вештини за учениците.

Проф. Миланова,
СУГС „Владо Тасевски“

УСЈЕ МОДЕЛ ЗА ОДНОСИ СО КУПУВАЧИТЕ ПРЕД СТУДЕНТИТЕ ОД ESTIEM

УСЈЕ ги прими студентите од ESTIEM од цела Европа за да им ги претстави своите најдобри практики во односите со купувачите

Vision е проект на ESTIEM (European Students of Industrial Engineering and Management) кој ги комбинира познавањето на инженерството и технологијата со менаџерските вештини. Тој претставува серија од семинари кои се одржуваат низ Европа и содржи предавања на академско ниво, обуки и посети на компании, работилници, како и активности за запознавање со локалната култура.

Оваа година, завршната конференција од серијата семинари на тема „Односи со купувачите“ се одржа во Скопје во периодот од 20-25 мај 2014 година и беше организирана од ESTIEM локалната група Скопје.

УСЈЕ прими околу 20 студенти од ESTIEM за да ги сподели своите најдобри практики од областа на „Односи со купувачите“ како и за да им овозможи увид и сознанија за работата и производствените процеси на нашата компанија.

ПРАКТИКА ЗА ДОМАШНИТЕ СТУДЕНТИ ПРОГРАМА ЗА МЕЃУНАРОДНА СТУДЕНТСКА ПРАКТИКА ОД МЕЃУНАРОДНАТА АСОЦИЈАЦИЈА НА СТУДЕНТИ ОД ТЕХНИЧКИТЕ УНИВЕРЗИТЕТИ IAESTE

На членовите од IAESTE - Меѓународната асоцијација на студенти од техничките факултети, УСЈЕ им нуди можност за шестнеделна пракса. Оваа година во нашата Служба за електроодржување имавме еден практикант од Бразил.

ПРАКСА ЗА ДОМАШНИТЕ СТУДЕНТИ

УСЈЕ им овозможува на студентите од домашните универзитети да ја спроведат својата задолжителна едномесечна практика. Оваа година имавме дури 28 студенти што беа на практика во различни сектори, вклучувајќи производство, машинско и електро одржување, финансии, продажба, итн.

ПРАКТИЧНА РАБОТА ЗА ДИПЛОМИРАНИ СТУДЕНТИ

Компанијата започна со програма за практична работа во времетраење од 3 месеци за 4 дипломирани студенти без работно искуство, овозможувајќи им да стекнат практично знаење и искуство кои им недостасуваат, со цел да го олесниме нивното вработување во иднина и да ја зајакнеме нивната можност за вработување.

ПОСЕТИ НА СТУДЕНТИ И УЧЕНИЦИ

Повеќе од 50 ученици од средните училишта и студенти од универзитетите ја посетија нашата Компанија во 2014 година, на кои им беше овозможена прошетка низ производствените капацитети, со што директно беа запознаени со нашиот процес на производство, контрола на квалитетот на нашите производи, како и со нашите заложби и работење на полето на безбедноста и здравјето.

Група студенти од Градежниот факултет ја посети нашата фабрика во месец октомври. Посетата беше насочена кон контрола на квалитетот на нашите производи. Нашата компанија со задоволство ги отвори вратите за учениците од основното училиште „Кирил Пејчиновиќ“ од општина Кисела Вода. Околу 15 ученици од осмо одделение, придружувани од нивната наставничка по хемија, ја посетија нашата лабораторија и беа запознаени со начинот на кој ги контролираме суровините и квалитетот на производите.

СТИПЕНДИИ ЗА МБА ПОСТДИПЛОМСКИ СТУДИИ ДЕВЕТТА ГОДИНА ПО РЕД

Во насока на подигнување на нивото на образование на младите луѓе во земјата, Цементарница УСЈЕ АД Скопје стратешки го поддржува образованието. За таа цел, Цементарница УСЈЕ додели три стипендии за постдипломски студии по менаџмент и бизнис администрација на Факултетот за деловна економија и менаџмент при Универзитетот Американ колеџ Скопје. Изборот е направен преку јавен конкурс, а избрани се најдобрите кандидати со работно искуство во компании.

УСЈЕ СО ПОДДРШКА НА NASA SPACE APPS CHALLENGE

Интернационалниот настан “NASA Space Apps Challenge” е дводневен хакатон за време на кој тимови од технолози, научници, програмери, дизајнери, артисти, претприемачи и студенти од целиот свет, соработуваат и се поврзуваат со јавно достапни информации за да дизајнираат иновативни решенија за глобални предизвици. Оваа година меѓународниот хакатон се одржа во периодот од 11-13 април во 95 градови од 46 земји во светот и траеше 72 часа.

Цементарница УСЈЕ пружи поддршка на овој проект преку доделување награди за најуспешните. Оваа година, Македонија со вкупно 150 учесници и 30 креирани проекти е убедливо лидер како по бројот на учесници, така и по бројот на проекти во цела Европа.

ПРОЕКТ ПАРТНЕРСТВО СО УЧИЛИШТАТА

Во согласност со својата доброволна стратешка определба за поддршка на образованието и образовниот процес во државата, како и нашата заложба за безбедност и здравје и за животната средина и знаење, почнувајќи од 2010 година УСЈЕ ги поддржува државните училишта во општината. Проектот има за цел подобрување на безбедноста и здравјето, како и еколошките услови во државните училишта и градинките на локалната територија каде нашата компанија работи, подигање на свеста кај децата за нивните безбедност и здравје, а со тоа и негување култура на безбедност и здравје уште од раните стадиуми на образование.

Во рамките на проектот се стремиме да ја прошириме нашата КОО и да ги опфатиме и нашите добавувачи и изведувачи, а со самиот Проект за КОО да поттикнеме и други компании кои работат во нашата општина за и тие да придонесат кон развој на заедницата.

Со овој проект се опфатени осум основни училишта, едно училиште за деца со посебни потреби и 2 градинки со 4 различни објекти лоцирани на територијата на општина Кисела Вода со вкупно вклучени 6650 деца од училиштата и 671 вработен во училиштата.

Од самиот почеток на проектот, инвестирани се повеќе од 120.000 евра во материјали и во работна рака. Воедно нашиот менаџерски тим и нашите вработени беа ангажирани повеќе од 4.000 часа, додека пак персоналот на нашите изведувачи и добавувачи беше ангажиран повеќе од 8.000 часови.

ПОДДРШКА ЗА РАНЛИВИТЕ ГРУПИ

УСЈЕ го поддржа Меѓународниот добротворен базар

Четвртиот Меѓународен добротворен базар се одржа на 7 јуни 2014 по повод Меѓународниот ден на детето во организација на Добредојде Македонија Welcome Center (DMWC).

По поканата на Американската трговска комора (AmCham) во Македонија испратена до компаниите-членки, Цементарница УСЈЕ АД Скопје го поддржа овој хуманитарен чин со реновирање на училиницата за дневен престој и просторијата за психомоторен развој на децата од училиштето.

Досега УСЈЕ придонесе кон заложбите за подобрување на животот и образованието на децата со посебни потреби од ова училиште преку многубројни активности, меѓу кои изградба на игралиште за моторен развој на децата, реновирање на дел од покривот на училиштето, поставување нова ограда и поправка на постојната ограда околу училиштето, замена на прозорците во кујната и трпезаријата, санација на канализацијата, изградба на патеки, садење дрвца и жива ограда во дворот и други активности.

Пред

Потоа

Мишел Османли,
претседател на AmCham

Програмата на Цементарница УСЈЕ за континуирано подобрување на инфраструктурата на училиштата во нивната локална заедница е одличен пример за насочена, влијателна и одржлива практика за општествена одговорност во Македонија. Донацијата од Цементарница УСЈЕ, заедно со финансиите собрани на Меѓународниот добротворен базар на Добредојде Македонија Welcome Center 2014, овозможи создавање целосно нова училница за дневен престој во специјалното основно училиште „Златан Сремец“. Просторијата беше преобразена од еднолична, старомодна училница во светло обоено место каде децата ќе се чувствуваат добредојдени да ги минат своите попладневни часови одмарајќи се или работејќи во групи. Целосната преобразба немаше да биде можна без Цементарница УСЈЕ.

ИНКЛУЗИВНИ ИГРАЛИШТА ЗА ДЕЦАТА СО ПОСЕБНИ ПОТРЕБИ

Следејќи ја нашата определба за поддршка на заедницата и поддршка на ранливите групи, УСЈЕ го поддржа Министерството за труд и социјална политика во проектот за изградба на инклузивни игралишта за децата со посебни потреби. Нашата компанија ги донираше потребните материјали и услуги за изградба на игралиштата во Градскиот парк во Скопје и во Кавадарци.

ЛЕТЕН ОБРАЗОВЕН И СПОРТСКИ КАМП ЗА ДЕЦА СО ОШТЕТЕН СЛУХ

Како резултат на долгорочната заложба за поддршка на образовни проекти и како општествено одговорна компанија, УСЈЕ и оваа година го поддржа одржувањето на Летниот едукативен и спортски камп за 22 деца со оштетен слух организиран од Центарот за образование и рехабилитација „Партение Зоографски“.

Во рамките на летниот едукативен камп, децата со оштетен слух имаат можност да се дружат и да ги подобруваат своите комуникациски вештини. Истовремено, преку едукација тие создаваат морални вредности и култура на однесување.

TITAN

CEMENTARNICA USJE

ПРВОМАЈСКА ББ

Корпоративно волонтирање

ВРАБОТЕНИТЕ ОД УСЈЕ ПО ТРЕТПАТ ДОБРОВОЛНО УЧЕСТВУВАА ВО НАЦИОНАЛНАТА КАМПАЊА „МАКЕДОНИЈА БЕЗ ОТПАД 2014“

Во октомври 2014 г., во речиси сите општини низ државата беше реализирана третата национална кампања „Македонија без отпад 2014“. Целта на кампањата е да поттикне граѓански активизам и волонтеризам, како и да ја развие свеста и навиките кај сите граѓани за правилното управување со отпадот. Главниот акцент е ставен на собирање и правилно одложување на отпадот на одредени локации (повеќе информации на <http://www.usje.com.mk/vest168en.html>).

УСЈЕ ја поддржа оваа акција преку пружање активна помош на организаторите на акцијата, невладината организација „Ајде Македонија“ како и општина Кисела Вода, преку обезбедување на механизација потребна за собирање, утовар и одложување на отпадот, сендвичи и вода за 250 учесници, превоз и други услуги.

Промовирајќи го концептот на корпоративно волонтирање и водејќи се од својата посветеност на грижата за животната средина, Цементарница УСЈЕ со своите вработени со задоволство пристапи на оваа иницијатива. Одвоивме дел од викендот, ги засукавме раковите и се фативме за работа. Повеќе од 20 вработени на УСЈЕ, вклучувајќи дел од менаџментот, волонтираа на територијата на општина Кисела Вода.

Поддршката на акцијата „Ајде Македонија!“ соодветствува на нашите стратешки иницијативи за заштита на животната средина во рамките на општествената одговорност на претпријатието.

ЦЕМЕНТАРНИЦА УСЈЕ И ВРАБОТЕНИТЕ СЕ ВКЛУЧИЈА ВО ЕВРОПСКАТА НЕДЕЛА НА МОБИЛНОСТ

Цементарница УСЈЕ АД Скопје се вклучи во „Европската недела на мобилност“, која се одржуваше од 16 до 22 септември. Во рамките на оваа акција, чиј национален координатор е Министерството за животна средина и просторно планирање, се промовира одржлив начин на мобилност во урбаните средини. Целта е преку различни активности да се подобри здравјето на луѓето и да се заштити животната средина, преку намалено користење на автомобилите и под мотото „Наместо автомобилот можеме да го 'вклучиме' разумот“.

Во рамките на оваа активност на 22 септември во Скопје се одржа Велосипедска парада, која се организираше на Денот без автомобили во рамките на „Европската недела на мобилноста“. За овој настан УСЈЕ донираше пет велосипеди, а дополнително вработените од компанијата и лично ќе учествуваат на Велосипедската парада. Вработените пак, кои на 22 септември имаа neodложни работни обврски во компанијата дојдоа на своите работни места без автомобил.

Европската недела на мобилноста традиционално се одржува со различни активности во низа градови.

ТИМОТ НА УСЈЕ ДЕЛ ОД СКОПСКИОТ МАРАТОН 2014

Вработените на УСЈЕ учествуваа во хуманитарната трка на 5 километри како дел од десеттиот Скопски маратон кој се одржа на 11 мај 2014 година.

При поволни временски услови, тимот на УСЈЕ се состоеше од 20 вработени кои успешно ја завршија трката и истрчаа вкупно 100 километри. Тимскиот дух на нашиот тим, како и на другите учесници од 47 различни земји, го направи целиот настан извонредно искуство за членовите на нашиот тим. Три припаднички на понежниот пол од УСЈЕ ја завршија трката помеѓу првите 100 учесници.

ЦЕМЕНТАРНИЦА УСЈЕ СО ПОМОШ ЗА НАСТРАДАНИТЕ ВО СРБИЈА

Цементарница УСЈЕ испрати камион пакувана вода за пиење како помош за настраданото население од големите поплави во соседна Србија. Камионот со повеќе од 15.000 шишиња, односно околу 23.000 литри замина за Белград од каде беше прераспределен во најзагрозените подрачја во Србија.

Донацијата на Цементарница УСЈЕ замина за Белград како дел од хуманитарниот конвој организиран од страна на Црвениот крст на Р. Македонија.

Водени од нашата заложба за волонтерство и придонес кон заедницата, нашите луѓе доброволно собраа финансиски средства за погодените региони, а собраниот износ од личните придонеси на вработените беше двојно зголемен од компанијата и предаден на Црвениот крст како помош за подобрување на актуелните животни услови.

Глобален договор на Обединетите нации

Глобалниот договор е најголема доброволна иницијатива за општествена одговорност на компаниите во целиот свет со над 8.700 членки од 130 земји. Групацијата ТИТАН, матичната компанија на УСЈЕ, е членка на Глобалниот договор на ОН од 2002 година.

Мрежата Глобален договор се воспостави во 2004 година. Македонија се придружи на мрежата во 2008 година.

Во 2015 година, УСЈЕ ќе продолжи со своите активности иницирајќи градење капацитети врз основа на активно комуницирање на напредокот помеѓу членовите на локалните мрежи на Глобалниот договор на ОН.

Цел 2011	Резултати 2014	Цел 2015
Активно учество во македонската мрежа на Глобалниот договор	УСЈЕ активно учествува и ја застапува локалната мрежа како општествено одговорна компанија во државата и на меѓународно ниво, меѓу другото: УСЈЕ беше домаќин на учесниците на Европската конференција на локални мрежи на Глобалниот договор на ОН	Активно градење и јакнење на лидерството на мрежата Глобален договор во Македонија
Поддршка на имплементацијата на иницијативи согласно мрежата на Глобалниот договор во Македонија	УСЈЕ активно ја поддржува мрежата на Глобалниот договор, вклучувајќи: - Годишна конференција - Претставување и пропагирање на принципите за КОО на компанијата	Поддршка за имплементација на иницијативите согласно македонската мрежа на Глобалниот договор
Промовирање и претставување на концептот за КОО и принципите на Глобалниот договор на ОН на јавноста	Пропагирање на принципите за КОО кај нашите добавувачи, изведувачи, купувачи, НВО и други засегнати страни на отворени дебати	Активно вклучување во активности за поопсежно и подобро разбирање на контекстот и примената на десетте универзални принципи на Глобалниот договор на ОН во локален контекст

ПОСЕТА НА УСЈЕ ВО РАМКИТЕ НА ГОДИНЕШНАТА КОНФЕРЕНЦИЈА НА ЕВРОПСКИТЕ МРЕЖИ НА ГЛОБАЛНИОТ ДОГОВОР НА ОН ВО СКОПЈЕ

Високи претставници на седиштето на Глобалниот договор на Обединетите нации од Њујорк и над триесет претставници на локалните мрежи од повеќе земји ја посетија Цементарница УСЈЕ АД Скопје, како пример на компанија која во целост ги почитува принципите на Глобалниот договор во своето работење. Дел од 36-члената делегација што ја посети компанијата беше и Валид Наги, одговорен за локалните мрежи во седиштето на Глобалниот договор на ОН во Њујорк, како и одговорните на локалните мрежи на Глобалниот договор од повеќе од 20 земји. Посетата на УСЈЕ е активност во рамките на европска конференција во организација на македонската мрежа на Глобалниот договор, а целта на посетата е едукација и споделување на искуства во процесот на целосно имплементирање на принципите на Глобалниот договор во секојдневното работење и нивно унапредување.

На средбата во нашите простории, Компанијата го претстави и го дискутираше Извештајот за општествена одговорност и одржлив развој на претставниците на европските локални мрежи на Глобалниот договор.

На годишната конференција на европските мрежи на Глобалниот договор на ОН која се одржува под мотото „Општествената одговорност – услов за конкурентен и одржлив развој“ беше потпишан и Меморандум за соработка со Националниот совет за претприемаштво и конкурентност, во насока на создавање на потесна соработка помеѓу приватниот и јавниот сектор, а со цел унапредување на примената на принципите на Глобалниот договор и општествената одговорност. На конференцијата свое излагање имаше Марија Алексиу, претставник на Групацијата Титан од Грција и одговорна за локалната мрежа на Глобалниот договор во Грција.

Македонската мрежа на Глобалниот договор која годинава прославува десет години од своето делување, преку своите активности придонесе за поголема примена на принципите предвидени во Глобалниот договор. Глобалниот договор на ОН беше активиран во Македонија во 2004 година од страна на УНДП.

Критериуми на Глобалниот договор на ОН

Критериуми на Глобалниот договор на ОН

Спроведување на Десетте принципи во стратегии и во работењето на компанијата

Критериум 1)	Извештајот за комуницирање на прогресот (СОР) ги опишува воспоставените корпоративни функции и деловни единици	Заложби на УСЈЕ а. Политика за општествена одговорност на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ Страници во извештајот: 10, 11, 12, 13
Критериум 2)	СОР го опишува спроведувањето на синџирот на создавање вредност	Заложби на УСЈЕ а. Политика за општествена одговорност на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ б. Кодекс на однесување на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ в. Кодекс на однесување при набавките на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ Страници во извештајот: 4, 5, 6, 7, 10, 11-13, 36, 37

Опсежни политики и процедури за управување со човековите права

Критериум 3)	СОР опишува опсежни заложби, стратегии или политики во областа на човековите права	Заложби на УСЈЕ а. Корпоративни вредности на ТИТАН и УСЈЕ б. Кодекс на однесување на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ в. Политика за општествена одговорност на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ г. Кодекс на однесување при набавките на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ д. Рамка за управување со луѓето на ТИТАН е. Визија и политика за безбедност и здравје на ТИТАН и УСЈЕ Страници во извештајот: 4, 14-16, 20, 21
Критериум 4)	СОР опишува ефективни менаџмент системи за интеграција на принципите за човекови права	Заложби на УСЈЕ а. Политика за општествена одговорност на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ б. Рамка за управување со луѓето на ТИТАН в. Кодекс на однесување на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ г. Кодекс на однесување при набавките на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ Страници во извештајот: 4, 14-16, 20, 21, 37
Критериум 5)	СОР опишува ефективни механизми за оценка и следење на интеграцијата на принципите за човекови права	Заложби на УСЈЕ а. Политика за општествена одговорност на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ б. Кодекс на однесување на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ в. Кодекс на однесување при набавките на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ Страници во извештајот: 4, 14-16, 20, 21, 37

Опсежни политики и процедури поврзани со работниот однос

Критериум 6)	СОР опишува опсежни заложби, стратегии или политики во областа на трудовите права	Заложби на УСЈЕ а. Политика за општествена одговорност на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ б. Корпоративни вредности на ТИТАН и УСЈЕ в. Кодекс на однесување на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ г. Кодекс на однесување при набавките на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ д. Рамка за управување со луѓето на ТИТАН ѓ. Визија и политика за безбедност и здравје на ТИТАН и УСЈЕ Страници во извештајот: 4, 14-16, 18-23, 20, 21, 37
Критериум 7)	СОР опишува опсежни ефективни менаџмент системи за интегрирање на принципите на трудовите права	Заложби на УСЈЕ а. Кодекс на однесување на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ б. Кодекс на однесување при набавките на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ в. Рамка за управување со луѓето на ТИТАН г. Визија и политика за безбедност и здравје на ТИТАН и УСЈЕ Страници во извештајот: 4, 14-16, 18-23, 20, 21, 37
Критериум 8)	СОР опишува ефективни механизми за оценка и следење на принципите во областа на трудовите	Заложби на УСЈЕ а. Политика за општествена одговорност на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ б. Кодекс на однесување на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ в. Рамка за управување со луѓето на ТИТАН Страници во извештајот: 4, 14-16, 18-23, 20, 21, 37

Опсежни политики и процедури за управување со животната средина

Критериум 9)	СОР опишува опсежни заложби, стратегии или политики во областа на грижата за животната средина	Заложби на УСЈЕ а. Корпоративни вредности на ТИТАН и УСЈЕ б. Политика за општествена одговорност на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ в. Кодекс на однесување на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ г. Политика за животна средина на ТИТАН и УСЈЕ Страници во извештајот: 4, 6, 10, 25-33

Критериум 10)	СОР опишува ефективни менаџмент системи за интегрирање на принципите за животната средина	Заложби на УСЈЕ а. Политика за општествена одговорност на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ б. Политика за животна средина на ТИТАН и УСЈЕ Страници во извештајот: 4, 6, 10, 25-33
Критериум 11)	СОР опишува ефективни механизми за оценка и следење на грижата за животната средина	Заложби на УСЈЕ а. Политика за животна средина на ТИТАН и УСЈЕ Страници во извештајот: 25-33
Опсежни политики и процедури за антикорупциско управување		
Критериум 12)	СОР опишува опсежни заложби, стратегии или политики во областа на управувањето со антикорупцијата	Заложби на УСЈЕ а. Корпоративни вредности на ТИТАН и УСЈЕ б. Политика за општествена одговорност на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ в. Кодекс на однесување на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ г. Кодекс на однесување при набавките на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ Страници во извештајот: 4, 10, 11-13, 37
Критериум 13)	СОР опишува ефективни менаџмент системи за интегрирање на принципите за антикорупција	Заложби на УСЈЕ а. Кодекс на однесување на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ б. Кодекс на однесување при набавките на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ Страници во извештајот: 4, 10, 11-13, 37
Критериум 14)	СОР опишува ефективни механизми за оценка и следење на интеграцијата на антикорупцијата	Заложби на УСЈЕ а. Кодекс на однесување на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ б. Кодекс на однесување при набавките на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ Страници во извештајот: 4, 10, 11-13, 37
Преземање дејствија во поддршка на пошироките цели и прашања на ОН		
Критериум 15)	СОР опишува суштински придонес на компанијата кон целите на ОН	Заложби на УСЈЕ а. Корпоративни вредности на ТИТАН и УСЈЕ б. Политика за општествена одговорност на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ в. КОО членства и заложби на УСЈЕ и ТИТАН г. Кодекс на однесување на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ д. Кодекс на однесување при набавките на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ Страници во извештајот: 2, 13, 54, 55
Критериум 16)	СОР опишува стратешки социјални инвестиции и филантропија	Заложби на УСЈЕ а. Политика за општествена одговорност на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ Страници во извештајот: 5, 6-7, 35-52
Критериум 17)	СОР опишува залагања и вклученост во јавните политики	Заложби на УСЈЕ а. Политика за општествена одговорност на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ б. Кодекс на однесување на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ Страници во извештајот: 2, 6-7, 13, 35-52
Критериум 18)	СОР опишува партнерства и колективни акции	Заложби на УСЈЕ а. Политика за општествена одговорност на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ б. Визија и политика за безбедност и здравје на ТИТАН и УСЈЕ Страници во извештајот: 5, 6-7, 35-52
Управување со корпоративната одржливост и лидерство		
Критериум 19)	СОР ги опишува заложбите и лидерството на Главниот извршен директор	Заложби на УСЈЕ а. Политика за општествена одговорност на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ б. Кодекс на однесување на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ Страници во извештајот: 2, 4, 10-13, 15
Критериум 20)	СОР ги опишува усвојувањето и надзорот на одржливоста од страна на Одборот на директори	Заложби на УСЈЕ а. Политика за општествена одговорност на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ б. Кодекс на однесување на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ Страници во извештајот: 4, 10-13
Критериум 21)	СОР ја опишува вклученоста на заинтересираните страни	Заложби на УСЈЕ а. Политика за општествена одговорност на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ б. Кодекс на однесување на Групацијата ТИТАН и УСЈЕ в. Рамка за управување со луѓето на ТИТАН Страници во извештајот: 5, 6-7, 35-52

НЕЗАВИСНА РЕВИЗОРСКА ИЗЈАВА

ПРЕДМЕТ И ЦЕЛИ

Титан Цементарница УСЈЕ АД Скопје („Титан УСЈЕ“) ги ангажираше DNV GL за спроведување на независен ангажман за докажување на „Извештајот за корпоративна општествена одговорност и одржливост за 2014 година“ на компанијата („Извештајот“) во однос на критериумите на Глобалниот договор на ОН за Комуницирање за напредокот („СОР“) на „Напредно ниво“.

Нашата одговорност во извршување на доделениот ангажман е единствено кон менаџментот на Титан УСЈЕ и во согласност со условите за работа договорени со компанијата.

Оваа потврда се однесува на работењето кое го изведовме во текот на нашиот ангажман и е наменета единствено за информирање и употреба од страна на Титан УСЈЕ, а во однос на Извештајот за комуницирање за напредокот.

Титан УСЈЕ се одговорни за собирање, анализа, составување и изнесување на информациите содржани во Извештајот.

Ангажманот се заснова на претпоставката дека дадените информации се целосни, доволни и вистинити.

Според Начелото на Глобалниот договор на ОН за Комуницирање за напредокот на „Напредно ниво“, Извештајот за комуницирање за напредокот треба да ги исполнува сите минимални барања (дел 1 од Минималните барања на СОР) и да обезбеди информации во самооценувањето за дополнителните напредни критериуми во следните области:

- Имплементирање на десетте начела во Стратегиите и работењето
- Делување за поддршка на пошироките цели и прашања на ОН
- Лидерство и управување со корпоративната одржливост.

Критериумот е исполнет кога компанијата ќе ја комуницира и проследи својата имплементација или планирана имплементација на најдобри практики согласно секој критериум.

Анализа, во согласност со „Средно“ ниво на верификување, на податоците за работењето и активностите од периодот помеѓу јануари и декември 2014 година, како што се содржани во Извештајот од 2014 година.

ПРЕЗЕМЕНИ АКТИВНОСТИ И ОГРАНИЧУВАЊА

Нашиот ангажман е ограничен на документиран преглед на „Извештајот за корпоративна општествена одговорност и одржливост за 2014 година“. Согласно нашиот ангажман и предмет на работење, не беше изведена никаква активност на терен.

Побаравме документиран докази кои ги поддржуваат тврдењата од Извештајот во однос на Комуницирањето за напредокот на „Напредно ниво“.

Не бевме ангажирани и не извршивме никаква проценка на обезбедените докази, ниту пак на кои било податоци во документот.

Ја испланиравме и извршивме нашата работа со цел да добиеме доволно докази за кои сметавме дека се потребни за да се обезбеди основа за заклучоците кои ги изнесовме во оваа потврда.

Нашиот ангажман беше извршен во јуни 2015 година и се состоеше од следниве активности:

- Ревизија на табелата која го изнесува одговорот на Титан УСЈЕ по прашањата за самооценување за Критериумите од Комуницирањето за напредокот на Напредно ниво од Глобалниот договор на ОН и верификување на Извештајот во однос на 21 критериум, Најдобрите практики и Анексот „Бизнис и мир“.
- Барање на документиран докази кои ги поддржуваат тврдењата изнесени во табелата и во Извештајот во однос на Критериумите и Најдобрите практики.
- Нацрт-верзија од оваа потврда која ги содржи нашите заклучоци за усогласувањето на извештајот со критериумите на Глобалниот договор на ОН за Комуницирање за напредокот (СОР) на „Напредно ниво“.

Нашиот ангажман и заклучоци не може да бидат дел од процесот на поднесување на Извештајот за Комуницирање за напредокот до Глобалниот договор и која било одлука која е преземена од Глобалниот договор во однос на Комуницирањето за напредокот.

Нашето работење и заклучоци содржани во оваа потврда се однесуваат само на „Извештајот за корпоративна општествена одговорност и одржливост за 2014 година“, а не за друга документација како што е самооценувањето поднесено до Глобалниот договор од страна на Титан УСЈЕ.

Наоди и заклучоци

Титан УСЈЕ е членка на Глобалниот договор на ОН од 2008 година. „Извештајот за корпоративна општествена одговорност и одржливост за 2014 година“ ги претставува заложите и работењето во текот на последните години како поддршка на Мрежата на Глобалниот договор за Македонија и пошироко заради промовирање на принципите за одржливост во јавноста.

Титан УСЈЕ го објавува „Извештајот за општествена одговорност и одржливост“ за последните пет години; Извештајот претставува комуникациска алатка која има за цел да ги информира засегнатите страни за напорите да се имплементираат Десетте принципи на Глобалниот договор на ОН во областите на човековите права, работната сила, животната средина и антикорупцијата.

На DNV GL им претставува задоволство што Титан УСЈЕ одлучија натамошно да го развиваат Извештајот со цел да изготват годишна Комуникација за напредок на Напредно ниво.

За време на нашиот ангажман добивме документирани докази кои го поддржуваат тврдењето во рамките на документот и нацрт-верзијата од самооценувањето која ќе биде поднесена до Глобалниот договор на ОН.

Сметаме дека информациите кои се обелоденети во Извештајот се во согласност со барањата на Начелото на Глобалниот договор на ОН за Комуницирање за напредокот на „Напредно ниво“.

Со оглед на фактот што Извештајот за комуницирање за напредокот во врска со спроведување на Десетте принципи е тековна активност, а со текот на времето учесниците се поттикнуваат да ги имплементираат сите релевантни најдобри практики, и понатаму ќе постои простор за подобрување.

Подолу е наведено резимето од нашите заклучоци и клучни наоди.

Титан УСЈЕ е дел од Групација Титан која ги утврдува корпоративните вредности, стратемиски приоритети и рамка за раководење прилагодени на локалниот пазар и потребите на засегнатите страни. Локалното работење треба да е конзистентно и да се преземаат дејствија кои локално одговараат на најважните прашања.

Извештајот соодветно ги опишува заложбите за корпоративна одржливост на УСЈЕ, нивното раководење и одговорноста за извршување на стратегијата и имплементацијата на Десетте принципи во работењето.

Иако забележавме детален опис на постоечките менаџмент системи, механизмите за следење и проценка, исходите и целите во однос на работната сила, човековите права и животната средина во рамките на организацијата, им препорачуваме на Титан УСЈЕ да ги надополнат информациите во однос на синџирот на вредност. Конкретно, поопсежен опис во однос на активностите за идентификување на ризиците и важните прашања и поквантитативни информации за резултатите и целите би придонел Комуницирање за напредокот кое е поусогласено со Напредното ниво.

Деловите кои ги опишуваат прашањата кои се однесуваат на животната средина и безбедноста и здравјето овозможуваат јасно согледување на работењето на Титан низ годините и целите поставени за годините што претстојат: би препорачале ваква практика за сите Десет принципи на Глобалниот договор на ОН.

За натамошно подобрување, исто така би ги охрабриле Титан УСЈЕ да обезбедат повеќе информации на засегнатите страни во поглед на среднорочните стратегии и цели за одржливост.

Извештајот ги содржи дејствата и иницијативите за поддршка на имплементацијата на иницијативите согласно Мрежата на Глобалниот договор за Македонија и вклученоста на компанијата во застапувањето и јавните политики.

Титан УСЈЕ треба да ја земат предвид можноста за внесување дополнителни детали за тоа како деловната стратегија и развојот на производи придонесуваат за целите на ОН, како и да посочат конкретни случаи во кои организацијата ги има приспособено своите работни процедури за да го максимизира придонесот кон целите.

Надлежност и независност на DNV GL

DNV GL е водечка организација во областа на обезбедување услуги кои се однесуваат на одржливоста, вклучувајќи ја проверката на извештаи за одржливост. Нашите експерти за животна средина и општествено делување работат во повеќе од 100 земји.

DNV GL не беа вклучени во подготовката на какви било изјави или податоци вклучени во Извештајот, со исклучок на оваа потврда.

DNV GL изречно се откажуваат од секаква одговорност или заедничка одговорност во врска со која било одлука донесена од лице или субјект која може да се заснова на оваа потврда.

Во името на DNV GL Business Assurance Italia S.r.l.,

Federica Pagnuzzato
Project Manager

Zeno Beltrami
Reviewer

Vimercate (MB), 2015-07-10

Цементарница УСЈЕ АД Скопје
Борис Трајковски 94, 1000 Скопје
Тел. + 389 (2) 2782 500
e-mail: contact@usje.com.mk
www.usje.com.mk